

KLOFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hóra 2 k. 49 f.

HIRDETÉSEK:
 6-hatásos polt sor egyszer 20 fillé,
 minden következőnél 16 fillé.

Hytár polt sora 40 fillé.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. m.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Kedd, augusztus 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- A kitüntetések ellen.
- Etkobozták a pápa zászlaját.
- Dühöng az örület.
- Országos borbély és fodrászkongresszus Aradon.
- A Nap betiltása.
- Aszfalt dalok.
- A szenvedések iskolája.

Földéhes aradiak.

Arad, augusztus 21.

Száz korona bért fizet évente Arad város egyik kisbérletje. Lesznek öregjeink, nem is a legfehérebb generációból, akik emlékezni fognak arra, hogy valaha ugyanennyiért meg is lehetett venni egy holdat. Ma pedig csak haszonbérnek ajánlották föl, a város által tartott licitáción ezt az összeget.

E rekord-bér mellett a többi kisbérletek árát hasonlóan fölverték. Nyolcvan korona az átlagos bére az öt-hat holdankint kiadott parcellák holdjának. Az eddigi bér-összegekhez képest ötven-hatvan, sőt száz százalékos emelkedést jelentenek ezek.

A városnak, mint gazdának, nincs oka szomorkodni ezen. Evente ötezer koronával több jövedelmet jelent a mai licitálás eredménye. Soknak nem sok, a deficitünknek fél fogára sem elég, de mindenesetre meg lehet vele majd indokolni egy újabb pazarlást. Legfeljebb azon kell a városnak gondolkodni, amikor a

városnak a haszonbérbe kiadott földek egyre több-több jövedelmet hajtának, miért ragaszkodik a tőszámvevő ahhoz a kedvenc ideájához, hogy a város igyekezzék megszabadulni a földjeitől?

Más a dolog az egymással tülekedő bérlők nézőpontjából. Ezek a bérlők többnyire szegény emberek, akik a megélhetés eszközeért licitáltak ilyen magasra. A híres magyar földéhségnél is szomorubb jelenség ez. Mert a föld, ami után a paraszt sóvárog s amelyért megfizeti a magas árat, a parcellázó bankok és ügynökök jutalékát, a drága első és második helyi kölcsönt: legalább az övé marad. De a bérnek ily magassága annyit jelent, hogy ennyivel drágább lett az élet.

A föld, az rideg és többnyire kegyetlen szokott lenni. Akármennyire ápolják, becézik, gyurják és nyuzzák, azért nem ad ki többet, nem veszi figyelembe, hogy most száz koronát fizetnek érte évente. A családnak tehát, amely az öt hold bérletéből, a bérelt földbe ültetett munkából él, ötször annyival kevesebb jut az élésre, mint amennyit holdanként az eddigi bérösszegre rá kell fizetnie. S ezt, ugy látszik, meg kell tenniük, mert nyomokban vannak, mellettük vannak a többi éhesek, akik elcsipik előle az árendát, ha ők nem hajlandók drágán megfizetni.

Nehéz az ilyen látnivaló fölött egyebet tenni, mint sopánkodni. A városnak bajos tanácsolni, — különösen a mai pénz-helyzetében, — hogy olcsóbban adja ki a földeket, amelyeket drágábban is elkapkodnak. Igaz, hogy a város valamennyire károsodik a kisbérleten, mert a drágábban kiadott föld bérlője jobban kifárasztja, s értékében csökkenti a szántóföldet, de ennek minden földesgazda ki van téve, aki apró darabokban adja ki a birtokot bérbe. Egészen úgy van ez, mint a lakás-bérleteknél. A kislakások jobban jövedelmeznek a háziurnak, de a lakóik jobban rongálják is a lakást. De a város annyi mindenben gondol és áldoz a jövőre, hogy szinte csodálni se lehet, ha ebben az egyben a jövő rovására kihasználja a jelent.

A száz koronás, meg a nyolcvan koronás földhaszonbér azonban fontos adata az általános drágulásnak, meg a nyomoruságnak. Ki kellene számítani, hogy ily bér mellett milyen jövedelme lehet a bérlő munkájának. Hozzá kell azután venni az időjárás szeszélyeit, s az eshetőséget, hogy a drágán bérelt, kinnal megművelt föld csak a felét, vagy a tizedét adja ki annak, amit tőle vártak. S bizonyára kiderül, hogy egy-egy közepes ipari munkásnak keresete több évente, mint az ilyen kisbérlet évi jövedelme; pedig amaz biztos és befektetést se követel.

Király-mesék.

Írta: Ádám Éva.

Potsdam, augusztus közepén.

Mintha mindig érkező királyokat várna a város, olyan virágosak a házak. Az emberek bioiklikén sietnek tova. Meglátszik rajtuk, hogy ezt a praktikus gépecskét belevonták a napi forgalomba, az üzleti életbe. A kisdud ododákat itt apácák vezetik. Azt hiszem, ezeknél jobb kezekre alig bízhatnák a gyermeket.

A brandenburgi kapun átlépve, a király földjén vagyunk. Mutatja az a kaszárnya is, melyben a császári detektívek laknak. A potsdami park területe 460 hold, vagyis morgen, mely valamivel kisebb a magyar holdnál. Fogalmunk lehet a gyönyörű területről. Ott áll a pezsgő hűtő ház, melyben kerti ünnepélyek idején bűtik a gyöngyöző italt. A nagy szökőkút körül büszkén sorakoznak a brandenburgi választófejedelmek szobrai.

Ott szerénykedik a csöndes, nyirott bükkfa lugas, hol Nagy Frigyes filozófált lelki barátai-val: Roussóval és Voltairral. Mellette emelkedik a bankett terem, ahol Vilmos császár kedvenc képei vannak elhelyezve. Természetes Rubens, Rafael stb. képeiről lehet szó csak. Ugyar csak itt van egy hatalmas vérjaspis urna, melyet II. Miklós ajándékozott II. Vilmosnak.

A nagy szökőkútból kiinduló fút, a meszszeségbe elnyúló sugár vonalával, a császár kedvenc helye. Az ugynevezett szicíliai kert, mely tropikusan buja növényzetével messziről

odacsalogatja az embert: a császárné kedvelt helye, ott a teaház mellett.

Cserépből nevelt alma és körte fácskák sorakoznak a tájon. Minden, amit itt látunk, a műkertészeti csodáknak remeke.

Fenn a tetőn, a hosszú épület előtt, csodás alakú csillagászati műszerek, délkörök stb. heverésznek a napon. Meséje van ennek. Historiai regéje. A boxer lázadás idején, mikor végre Európa is megelégette a sárgák kegyetlenségét, Németország is kiküldötte a maga katonáit, akik a többi európai állam vitézeivel egyetemben le is csöndesítették a harci kedvet.

Mint hadizsákmányt, akkor vitték el a németek a kényes műszereket s nyomban el is helyezték a potsdami kastély parkjában. Multak az évek s egy szép napon, mikor a szivekből és emlékekből egyaránt elmosódott a kis esetepaté, egy alkalommal utrakelt a menynevi birodalom legnagyobb fia és látogatóba jött a sárga trónörökös Németországba. Ott kapott szállást, a szicíliai kert fölötti kastélyban, mely előtt botrányosan hivalkodott a hadi zsákmány. A vendéglátó császári gazda, ott kauluzolta be előkelő vendégét lakosztályába. E pillanatban a két nagy ur bizonyára gondolt valamit! Vilmos császár katonás gavallériával szólt:

— Ime: visszaadom Fenségednek, a jogtalanul elsajátított tulajdonait!

A sárga herceg mosolyogva válaszolt:

— Tartsa meg, Felséged, tőlem emlékül.

Kedves mesék a koronák világából. Szeretem. Elmondok még egyet.

A csodaszép királyi parkban, regényes, szembeötölő ütött-kopott kis szélmalom áll. Szinte érezzük a liszt friss szagát, amint felporzik a magasba.

Régesrégii kis malom ez. Amikor még nem huzódtak a potsdami magányba koronás urak. Azután emelkedtek ott büszke kastélyok, azután huzták meg a nagy Wieldpark határait. Belekerítették a kicsiny malmot is, amely azután is vigan énekelte királyi szomszédja fülébe a maga kis dalát. Egyszer csak megelégette a nagy ur. Kiűzött a szürke molnárnak, hogy elég! De a kis molnárnak élnie is kellett, meg aztán ősi jussa is volt a kelepelő malomhoz és szembe szállt a nagy urral.

Perre mentek. A kis molnár szörnyen bizakodott jussában és egyre mondogatta: vannak még bírák Berlinben! r's voltak. A molnár nyert. De hűséges alattvalói lelke odazarándokolt Nagy Frigyeshez és felajánlotta neki a megnyert malmot. Frigyes köszönettel vette és diszkrét előkelőséggel így felelt:

— Örömmel láttam, hogy vannak még bírák Berlinben! Igazságosan ítéltek és én ime visszaadom neked a kis malmot, azzal a kikötéssel, hogy az sohasse járjon!

Es megállott a kerék. Körülszótté száz pök fátyolos csipkével; befutotta kuszó repkény csacogó kis kelepet, körüllegi egy király és egy molnár regéje a bus malom táját s elmélázva áll az idegen a rokkant garatnál.

Minden, ami már a múlté, megfogja az ember lelkét.

Ilyen hangulattal álltam meg a Sanssouci

Hogy mégis erre inkább törik magukat, bizonyára az örökölt hagyományból, szokásból történik. Az intelligens ember nem adja az iparhoz gyermekeit, — de nem adja a földbérlo tanyai, vagy külvárosi se, a mig meg van az a reménye, hogy a föld kiadja, amit tőle várnak. S iparos tanulót, képzett munkást még mindig keveset lehet kapni, de a földért nyolcvan-száz koronát kockáztatnak évente, — nem azért, mert ez így könnyebb, vagy jobb, de mert ezt megszokták. Ragaszkodnak a földhöz, a melynek szerelme egyre többbe kerül, — de nem tudnak megenni nélküle.

A kitüntetések ellen.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 21.

A képviselőháznak két régóta nélkülözött vezére jelent meg a mai ülésen: Tisza István gróf és Kossuth Ferenc. Párthiveik tüntető melegszóval fogadták őket; Kossuth épen akkor érkezett a terembe, mikor Eitner Zsigmond arról beszélt, hogy a képviselőknek ne legyen szabad kitüntetések, rendjeleket vagy címeket adományozni. Mig a baloldal zajosan éljenzte a visszatért vezért, addig a jobboldalról a Lipót-rendről voltak gunyos közbekiáltások hallhatók.

Eitner indítványát a többség elvetette.

Elnök: Kabos Ferenc.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök a Ház részvétét nyilváníja Lónyay Sándor főrend és egy horvát képviselő elhunytá felett.

Bemutat két feliratot a véderőjavaslatok ellen.

Justh János javasolja, hogy a három kérvény...

Elnök: Csak kettőről van szó! (Nagy derűtség.)

Justh János: ... a két kérvény az elnökkel szemben más más bizottságokhoz, utasítások.

Indítványa felett névszerinti szavazást és

annak holnapra halasztását kéri, a mit az elnök elrendel.

Elnök közli, hogy engedélyt adott Batthyány Tivadar grófnak arra, hogy a sajtószabadság megsértése tárgyában sürgős interpellációt intézhessen a miniszterelnökhöz.

Az interpellációra egynegyed 2 órakor tért át a Ház.

Napirend szerint

Eitner Zsigmond (Justh-párti) indokolta meg a képviselők kitüntetésének megszüntetésére vonatkozó indítványát. A képviselőséggel nem bír össze a kitüntetések és a címek elfogadása.

Benedek János: Ugy van! Nevetségos szokás! (Zaj.)

Felkiáltás (jobbról): Hát a koalíciós képviselők nem fogadtak el kitüntetést! (Zaj)

Sümegei Vilmos: A demokrácia nem ismer kitüntetést!

Felkiáltások (jobbról): Lipót-rend! Titkos tanácsosok ülnek odaát! (Zaj.)

Eitner Zsigmond történelmi előadást tart a rendek és képviselők kitüntetéséről.

Kossuth Ferenc a terembe lép. A baloldal zajosan éljenze.

Eitner Zsigmond folytatja fejtegetéseit és azt mondja, hogy a képviselő nem lehet független, ha a kormánytól kitüntetésekot fogad el. Ajánlja indítványa elfogadását. (Helyeslés balról.)

Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök: A kitüntetések adományozása felségjog, amelyet korlátozni nem lehet.

Lovász: Ép azt akarjuk.

Kun Béla: Kortesszolgálatok jutalmazására kell.

Polónyi Géza: Felsőjog, de miniszteri felelősség mellett gyakorolható.

Khuen Héderváry gróf: De nincs is szükség a korlátozásra, mert nem osztom a t. indítványozó azon véleményét, hogy a képviselők kitüntetések azok lekenyerezését eredményezné. A tapasztalat (rámutat az ellenzékre) ennek ép az ellenkezőjét mutatja. Akik kaptak kitüntetést, nincsenek lekenyerezve, akik pedig nem kaptak, azok most haraguznak! (Nagy taps és derűtség a jobboldalon.) Kérem az indítvány mellőzését. (Helyeslés.)

Az ellenzék az indítvány felett névszerinti szavazást kért, amit az elnök elrendelt.

A Ház 112 szóval 38 ellenében elvetette Eitner indítványát.

Napirend szerint ezek után névszerinti szavazások következtek.

(Ezután A Nap ügye került szóba, amelyről külön cikket írunk.)

kastély előtt is, ahol 1810-ben a nagy Napoleon lakott, mikor ellátogatott Berlinbe. Nem emlékszem e napok történelmére, csak azt tudom, mert hallottam és láttam, hogy Napoleon után senki se lakta e kastélyt s a dombról levezető ösvényt, ahol a legnagyobb imperátor elhaladt korlátokkal zárták el, hogy arra a megbecsületlenített utra német ember többé ne tegye a lábát...

Nehéz dudva, selymes fűszál, örök moha őrzi a rejtett nyomokat s egy-egy pillanatra úgy tetszik a nézőnek, mintha a domboldalon kuszó repkény között fel-fel tűnne még egyszer egy halványuló Napoleon-kalap, amint gazdája belevész távolodó időkbé.

Különben maga a kastély most muzeum. Királyi emlékeket őriz. Ilyenektől már igazán el van bódulva az ember! Egy szobára viszszafozok emlékezni mindig. Ott a kupola alaku, bájos kis magánkönyvtár melletti szobára, ahol az ablakok csodás bus házakra néznek: ott a sarokban esett össze, ott halt meg Nagy Frigyes császár. Azon a helyen, benn a szobában, gyönyörű márvány szobor áll, magas talapzaton Faragott karosszéken, pihely párnák között még egyszer felemelkedik a haladokló császár és messze-messze néz; át az ablakon, a fákon, a kerten talán egy életen. Ezért az egy szobáért is érdemes felkeresni a száműzött kastélyt.

Mosolyognia kell az embernek, mikor a gallériák arasznyi keskeny pamlagjait nézi. Ugyanis ott tartózkodtak valamikor a lakájok, a kik bizony mellesleg jókat aludtak, mert ráérték. Boszus volt a császár. Hogy ezt többet ne cselekedhessenek az istentelen lakájok, legmagasabb parancsra mind levágták a pamlago-

kat s oly keskenyre készítették, hogy azokon nemhogy aludni, de még ülni is csak nagy fantázia segítségével lehet.

Potsdam maga is nagy város, de legnagyobb nevezetessége mégis csak a császári emlékekből áll. Maga a park az ő kastélyaival, egy egész város a tekervényes séta és automobil utakkal.

Ebben a parkban még egy furcsa nevezetesség van: a kutyatemető. Nagy Frigyes császár kutyái alszanak ott. Lapos márványtáblák jelzik, hogy éltek és nevük is volt.

Szomorú meséje van a kutyatemetőnek s a nagy császár életének egy tragikus pillanatáról mesélnek az excentrikus halmok.

Valamelyik kedvenc kutya, ugrándozás közben verte ki a császár kezéből a megmérgezett csokoládét. Ezért szerette úgy a kutyákat. Ezért állított nekik emléket az illatos parkban s végrendeletileg intézkedett, hogy őt is oda temessék kedvenc kutyái mellé. Persze, nem teljesítették ezt a meghatóan furcsa, utolsó kérést.

Vége-hossza nem volna, ha mind le akar-nám írni, a potsdami kastélyok meséjét, melyekben most a császár szépséges, deli fiai laknak, behuzódva a nagy fák közé a rengetegbe.

Minden kastély őrzi egy-egy koronás látogató emlékét. Amott pedig a Vilmos vadászszékényai ejtik bámulatba az embert.

Olyan ez a Potsdam, mintha mindig érkező királyokat várna. Virágosak a háza. Magammal hoztam onnan a virágok illatát s a bájos, romantikus királymeséket.

Elkobozták

a pápa zászlaját.

— Az aradi rendőrbíró ítélete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21

Magirtuk, hogy az aradi rendőrbíróság augusztus 19 én tudomásul véve, hogy az aradi autonom katolikus kör házában, a király születésnapja alkalmával, a nemzeti lobogó mellett egy fehér-sárga színű pápai zászló is kitűzetett, megindította a kör vezetősége ellen az eljárást. Még el sem döntötte a rendőrbíróság, hogy ő ítélkezzék-e ez ügyben, mely az 1879. évi 40-ik törvénycikk 36. szakaszába ütköző kihágást alkot az ő véleménye szerint, — vagy pedig áttegye-e a járásbíróhoz, mint illetékes hatósághoz és már augusztus 20-án ismét megjelent a pápai lobogó a kör házában kapuja felett. Vida Vilmos rendőrfelügyelő erről hivatalos jelentést tett Joó Béla rendőrbírónak, aki azonnal intézkedett, hogy a rendőrség a zászlót távolíttassa el és kobozza el. Kovács Antal rendőrhadnagy, ügyeletes rendőrtiszt, megjelent a kör helyiségében és felszólította Nagy Orbán dr., a háznagyot, vétesse le a zászlót és szolgáltatassa át a rendőrségnek. Nagy dr. nyomban eleget tett a felszólításnak és a zászlót elszállították a rendőrbíróság hivatalos helyiségébe.

Joó Béla még tegnap megidézte Szathmáry Gyula nyugalmazott alispánt, Lakatos Ottó dr. rendfőnököt, mint a kör elnökeit, továbbá Nagy Orbán dr. háznagyot a ma reggel kilenc órára kitűzött tárgyalásra, mert úgy döntött, hogy nem a járásbíró, hanem a kihágási bíró illetékes az eljárásra.

A mai tárgyalás.

A Katolikus Kör képviselőjében az idézetek közül csak Nagy Orbán dr. jelent meg. Lakatos Ottó dr. rendfőnök beteg és orvosi bizonyítvánnyal igazolta ezt, Szathmáry Gyula nyugalmazott alispánnak, minthogy tegnap nem tartózkodott Aradon, az idézés nem volt kézbe-síthető.

A kihágással vádolt háznagyot hallgatta ki tehát Joó Béla rendőrbíró. Miután Nagy dr. jegyzőkönyvbe mondotta nacionáléját, a következőkép folyt le az eljárás:

Bíró: Ön tizette ki az Aradi Autonom Katolikus Kör házára a fehér-sárga pápai zászlót.

Nagy dr: Igen.

— Volt erről az elnökségnek tudomása?

— Nem volt és ezért én vállalom a bíróság előtt a felelősséget.

— Tudja-e, hogy ez által kihágást követett el? Ha tudja, mondja el, mi indította a zászló kitűzésére?

— Mikor ezelőtt három évvel megalapítottuk a Katolikus Kört, az az intenció vezetett bennünket, hogy a felsekezeti béke jegyében történjék ez. Ennek legjobb bizonyítéka, hogy a körnek hetven nem katolikus tagja is van. Három zászlót szereztünk be: egy nemzeti színt, egy feketét és egy fehér-sárga színt, a katolikus egyház zászlóját. Ezt használjuk minden egyházi ünnep alkalmával épen úgy, mint bármely más katolikus intézmény, például a Szent Imre kollegium, melynek épületén állandóan lobog ez a zászló. Hogy mennyire nem tüntetési szándék vezetett, mikor ezt a zászlót kitűztem, bizonyítja az is, hogy a kapu baloldalán van elhelyezve a sokkal nagyobb méretű nemzeti lobogó. Nem is gondoltunk arra, hogy még ez valakinek feltűnjék, mert ez nem idegen államnak, hanem az egyháznak zászlója és ezért

nem is alkothat kihágást a használata. Mikor harmadéve bált rendezett a kör és egy fehér-sárga színű reklámzászlót helyezett el a Fehér Kereszt és a színház épülete között, én azt szóvá tettem a választmányban, mert nem tartottam helyesnek, hogy egy nem katolikus jellegű épületen legyen egyházi zászló és a választmány be is vonatta. De a mi saját helyiségünkön nem tartottam helytelennek a lobogó alkalmazását, mert a törvény szerint csak akkor lenne üldözendő, ha az államot sértené. A magyar katolikus egyház közjogi intézmény, melyet a törvény is annak ismer, melynek feje a magyar király, noha mi lelkiükben a pápa fenhatóságát is elismerjük és ennek az egyháznak a zászlója a fehér-sárga.

— Melyik törvény nyilvánítja ezt egyházi zászlónak?

— Azt nem tudom, de tudom, hogy szokás az egész világon ezt a zászlót egyházi intézményeken használni.

— Ha ön nem tudja, hogy áll a dolog, megmondom én: Ez a zászló a pápai állam jelvénye, amit biznyít az is, hogy a pápai nunciusok, akik épen úgy ekterritoriális jogokat élveznek, mint a többi nagykövetelek, a nunciatura palotáján a fehér-sárga lobogót használják. Ha pedig ez idegen állam zászlója, akkor használata tilos. Ha nem tiltaná a törvény, akkor beállhatna az az eset, hogy a nemzetiségek is azt mondanák, hogy a zászlók és jelvényeik egyszerűen egyházi zászlók és jelvények. Tessék különben megmondani, vajjon a kör alapszabályaiban meg vannak-e jelölve a kör színei?

— Nincsenek, mert nem tartottuk szükségesnek. Természetesen találtuk, hogy a fehér-sárga színeket fogjuk használni.

Az ítélet.

Jó Béla bíró ezzel befejezte a bizonyítási eljárást és nyomban kihirdette az ítéletet, mely szerint:

Nagy Orbán dr.-t bűnsnek mondotta ki az 1879. évi 40. törvénycikk 36 ik szakaszán alapuló kihágás elkövetésében, mely eltűntje idegen államok jelvényeinek és zászlóinak használatát és az ezen alapuló 62693. számú belügyminiszteri rendelet alapján öt ötven koronával megváltható három napi elzárással mint fő, továbbá husz koronával megváltható tizenkét órai elzárással, mint mellékbüntetéssel sújtotta.

A büntetést a novella értelmében egy évre felfüggesztette. A zászlót a rendőrbíró elkobozta. Nagy Orbán dr. az ítélet ellen felebbezett.

A rendfőnök nyilatkozata.

Munkatársunk felkereste Lakatos Ottó dr. rendfőnököt, ki a következőleg nyilatkozott az ügyről:

— Néhány napja beteg vagyok s így az affér részleteit nem ismerem. De amint látom a dolgokat, nem a közönség háborodott fel, hisz nem is lett volna oka erre, hanem egynehány feltűnésre és szereplésre vágyó ember akart zavart csinálni.

— Az ítéletről már értesültem; természetesen nem nyugodtunk meg s tudtommal Nagy Orbán dr. már be is nyújtotta a felebbezést. Így, miután az ügy még eldöntetlen, nem nyilatkozhatom. Nem hiszem azonban, hogy a belügyminiszter jóváhagyná a kihágási bíró ítéletét. Ennek az ítéletnek az indokolását sem ismerem, így tulajdonképen nem is tudom, miért ítélték el az Autonóm Katolikus Kört, illetve annak háznagyát. Ha azért, mert a sárga-fehér lobogót kitűzette, akkor hibát követett el. A sárga-fehér lobogó ugyan a pápaság jelvénye, de egyuttal a katolicizmusé is az

egész világon. Ezt használja a Katolikus Kör, a Patronáza-Egyesület, a Katolikus Háziasszonyok Szövetsége s ez lesz a jelvénye minden megalakulandó katolikus jellegű egyesülésnek. Ezzel mi nem akarunk a pápa világi hatalma mellett demonstrálni, hogy valaki ilyesmire gondoljon, ahhoz igazán nagy fantázia kell?

— A sárga-fehér zászlót, mely ismétlem nálunk a katolicizmus és nem a pápai állam lobogója, évek óta háborítatlanul használjuk itt és másutt. Velahányszor katolikus jellegű bál van, a Vigadóra is kitűzik, sőt legutóbb a kongregációk nagygyűlése alkalmával az Új-Városbázár, tehát egy középületen is rajta volt. A sárga-fehér zászló használatától minket eltiltani nem lehet, mert ez nem ütközik a törvénybe. Egy tiltó rendelet óriási felháborodást és ennek kapesá nagy társadalmi harcot vonna maga után. De — ismétlem — bízom benne, hogy a belügyminiszter feloldja ezt az ítéletet. Különböztet ma értesültem arról is, hogy Glattfelder Gyula dr. püspök magáévá vette ezt az ügyet, egygyel több remény arra, hogy békésen intézhetjük el ezt az avatatlan kezek által felelősséget viselő ügyet.

Dühöng az örület.

— Több tébolydát! — Átirat Aradmegyéhez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

Régi panasz és országos panasz, hogy az elmebetegek száma napról-napra ijeszten szaporodik s az elmebetegintézetek a befogadásukra elégtelenséget mutatnak. Seregszámra bolyonganak egyes vidékeken a meghibbant szerencsétlenek. A hatóságok ezzel a gyászos kérdéssel szemben tehetetlenül állanak s kénytelenek bevárni, míg egy egy elmebeteg rohamában, vagy saját életét pusztítja el, vagy másokban tesz kárt. Ekkor legalább kénytelenek közbelépni.

Nincs társadalmunknak egyetlen kérdése sem, melynek gyökeres orvoslása olyan sürgős volna, mint az elmebetegség ügye.

A múlt napokban méltán feltűnést keltett az ország nagyobb városaiban az ítéleteknek az a sorozata, mely az elmebetegségről rövid idő alatt keletkezett. Így például a budapesti törvényszék egyetlen ülésében harmincként egyént helyezte elmebetegség miatt gondnokság alá. A hatalmas ítéletsorozatnak híre jogászai körökben méltó megdöbbenést és feltűnést keltett. Sok szó esett a magyar elmebetegség ügyének erről a szomorú mozzanatáról.

Egy kiváló törvényszéki kapacitás erre vonatkozólag ezeket mondotta:

— Az elmebetegség gyászos világát mi sem karakterizálja jobban, mint az, hogy a törvényszékek ebben az évben oly magas számokkal dolgoznak, hogy az egész Európában páratlanul. A felmerült ügyek természeténél fogva azt mondhatom, hogy az elmebetegség domináló forrásaképpen a foglalkozási módok ideges volta és az emberi szenvedélyek tulcsapongásai jelentkeznek. A fölmerült ügyekben is — melyekben a bíróságok kénytelenek voltak a gondnokságot elrendelni — jobbra ez a két forrás buzog. Am egyéb feltűnő részletei is figyelmet érdemelnek.

— A közül a harminckét ügy közül, melyet egyetlen ülésen tárgyaltak le a budapesti törvényszéken, a 32 egyén között 17 volt a férfi és 15 a nő; a nők között 10 leány és 5 asszony. Kor szempontjából a 30 és 40 év között levő évek uralkodnak. A legidősebb volt özvegy Krauth Adolfné magánzó, utána következik Herczeg Arpád 59 éves nyugalmazott pénzügyi számtanácsos s a legfiatalabb a szép Szabolcsi

Elluska volt, aki csak ez év májusában ölte életének 19-ik tavaszát.

— Sajnos, az intelligens emberek száma ebben a szomorú világban igen nagy. A mostani sorozatból kiemelhetjük Barsy Adolf Ágost 39 éves, ismert festőművészt, Szabó Dániel 30 éves, kedvelt vidéki színészt, Sann Ferenc 44 éves, nyugalmazott rendőrtisztviselőt, Leon Gábor 30 éves, jönevű budapesti kereskedőt s Hecht Ignác 55 éves bankpénztárnokot. A munka ideges túlfeszítésében vesztették el józan eszüket s nagy kérdés, hogy az orvosi tudomány képes lesz-e rajtuk segíteni?

Es ez nemcsak a budapesti törvényszéknél van így, hanem a vidéken is. Egy hét leforgása alatt az ország különböző törvényszékei negyvennégy embert helyeztek elmebetegség miatt gondnokság alá. A szegedi és szegvárúdi törvényszékek 4-4, a pestvidéki, komáromi, szatmárnémeti, zalaegerszegi, nagybecskereki, nyiregyházi, temesvári, aranyosmaróthi és győri törvényszékek 3-3, a besztecebányai, dési, egri, lugosi, soproni, törvényszékek pedig 1-1 ügyben rendelték el elmebetegség miatt a gondnokságot. Megdöbbenő statisztika ez!

Érzi ennek a kérdésnek a fontosságát mindenhol. Köztudomásu dolog az, hogy a veszélyes elmebeteg is százával, a kevésbé veszedelmesek pedig ezrével járnak szabadon. Hogy mennyire érzik a rendteremtés szükségét mindenhol, azt élénken bizonyítja Fejérvármegye közigazgatási bizottságának Aradmegyéhez most érkezett átirata, amely az ország valamennyi vármegyéjét és városát közös akcióra szólítja az elmebeteg-ügy országos rendezése érdekében.

Az ország közkórházaiban — mondja az átirat — van ugyan megfigyelő osztály, azonban ez majdnem mindenütt tébolydai osztállyá volt kénytelen átalakulni, mert az állami elmebetegintézetek túltömöttsége miatt a kórház nem tudja a csupán megfigyelésre fölvev, tehát állami elhelyezést igénylő beteget a tébolydában elhelyezni. Így azután ezek állandó lakosok maradnak a kórházban, elszállításuk nem történik meg és így a megfigyelésre váró többi elmebeteg vagy teljesen szabadon veszelelyeztetni a közbiztonságot, vagy pedig erősebb kitérés alkalmával esetleg, a már megtörtént szerencsétlenség után legfőlebb a város és a faluk börtönében talál elhelyezést.

Ezen szomorú állapotok megszüntetése végett Fejérvármegye közigazgatási bizottsága feliratban kérte a belügyminiszteriumot, hogy az állami elmebetegintézeteket sürgősen szaporítani sziveskedjék, mert a mostani száncalmas állapot a közbiztonságnak nagy veszedelemre van.

Az égetően fontos kérdés kétségtelenül sorompóba szólítja a közigazgatási bizottságokat és a föliratok tömege megmozdítja a belügyminiszteriumot is.

VIDÉK.

A magyaradi bíró. A következő sorokat kaptuk: Igen tisztelt szerkesztőség! Augusztus 18 án, Ófelsége születésnapján, reggel vártuk, hogy mikor tűzik ki a lobogót a község házára. Már 8 óra is elmúlt, midőn egy levelet irtam a községi bírónak, amelyben megírtam, hogyha elfeledte kitűzni a lobogót, úgy figyelmeztetem, hogy a mulasztását hozza helyre. Vissza üzent, hogy „jól van”, de a lobogó dacára a figyelmeztetésnek, egész nap nem került ki. Tisztelettel egy muszkai szőlőbirtokos.

A szenvedések iskolája.

— Tisza István merénylője. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Egy kistermetű, kopasz emberke állított be az esti órákban a szerkesztőségbe. Sötétkék lüster ruha volt rajta, vakítóan fehér gallér. Ahogy beszélt, csak úgy árad a szó ritkán hallható, zamatos magyarsággal az ajkáról.

— Panaszom lenne, ha fölveünnék. Komornyik voltam, Erdélyi Károly a nevem, a clevelandi református lelkésznek az unokabátyja. Most a Misszió Egyesületnek dolgozom, képeket kellene árusítanom, de ez a mesterség nem nekem való, mert a sok üzérkedő ügynök elrontotta. Így persze nem tudják, ki vagyok. Pedig a híremet biztosan hallották...

Elhallgatott, mintha régi emlékek között keresgélne volna, vagy akár mintha gondolkodnék, hogy felfoldja-e magát? Kis vártatva megszólalt:

— Én Tisza István gróf merénylője vagyok, akiről annyit írtak, amiért megszenvedtem.

(Haszontalan ezermesterség.)

A megjelenése, a modora, a beszédmodja és előadása arra készítetett, hogy kikérdezzük. Eleinte csak alig szólt, aztán a bizalmatlansága engedett és beszélt.

— Voltam én már tizenkét esztendeig honvédőrmester, festő, mázoló, szobrász, komornyik, házfelügyelő, háziszolga... sehol semmi sem sikerül, csak egy, hogy megmaradtam becsületes embernek. Hajdumegyei vagyok, a nagyapám csatában esett el, az apám a szabadságharóból a derekára kötve hozta el a magyar lobogót, amelyen átütött a szíve alá az ellenség golyója. Tizennyolc éves koromban jöttem haza Olaszországból. Ott tanultam meg a szobrászat és a festés egy fajtáját, amiből azt hittem, meg tudok majd élni. Mire haza értem Debrecenbe, nem volt egy garasom se. Megkértem a várost, engedjék meg, hogy letelepüljek és a tanult mesterséget űzzem. Megmondtam azt is, hogy nincsen szabadulólvelem. Ez volt a baj. Aztán beholyongtam az egész országot. Egy bárói családhoz kerültem, mint komornyik. Hat esztendőt töltöttem ott. Megbecsültek. Becsületes voltam, megbízható és hét nyelven beszéltem. Itt megismertem Magyarország főúri világát. A kastélyhoz nem messze fekvő városban megismerkedtem egy ottani törvényszéki bíró nevelt leányával és miután az apja nem akarta hozzám adni, elszöktettem a lányt, Rivalszky Karolint, akivel megesküdtem Budapesten Kanter Károly plébános előtt. Én evangélikus voltam, a feleségem katolikus, ez nem tetszett a nevelőapának és jöllehet nagyon gazdag ember, megvonta a támogatását akkor is, amikor már négy gyermekünkkel együtt nyomorogtunk. Közben feltelepeltünk Pestre és a Nagy és Magyar női pipere üzletben kaptam felügyelői állást, a feleségem pedig gróf Apponyi Albertné Verbőczy-utca 23. sz. házában volt, mint takarítónő és vasalónő. Kapott havonta 50 koronát, a maga részére ellátást és gyermekeink részére naponta 3 liter tejet és a megmaradt ételeket. Jól éltünk. Kettőnk keresetéből még félre is tehettünk. Egyszer azonban, kívül fekvő okokból, a kegyelmes asszony kénytelen volt feleségemnek felmondani. Elvesztettem a nagy támogatást és tartottam attól, hogy az így megcsappant jövedelemből nem tudom a családomat eltartani. A feleségem felkereste gróf Apponyi Albertné, elpanaszolta bajunkat és a kegyelmes asszony oly jó, oly kegyes volt, hogy megígérte pártfogását. Írt is rögtön Tisza István gróf akkori miniszterelnökhez ajánló levelet, melyet nekem kellett a kihallgatások során átadni.

(A merénylőt.)

Nyolcvan voltunk kihallgatásra jelentkezők. Utolsónak jelentkeztem én. És mégis, Apponyiné levele révén elsőnek engedtek be a miniszterelnökhöz. Valamikor a régi időkben két esztendőn át egy osztályba jártunk.

— A legnagyobb kitüntetésnek veszem — mondotta a miniszterelnök, — a kegyelmes asszony sorait. Emlékszem is némileg magára. Azt hiszem 8 nap alatt álláshoz juttatom.

— Akkor volt épen a vasutas sztrájk, azt hittem, hogy a miniszterelnök a vasutnál akar elhelyezni. Ott hagytam összes bizonyítványaimat, amelyeket felmondott állásomból kikértem és vártam türelemmel. Hónapok multak, félre tett kis pénzeoskénket fel ettük, helyet sem kereshettem, mert a bizonyítványaim nem álltak rendelkezésbe. Betege lettem a munkátlanlagnak, a keserű gondnak és a legnagyobb aggodalommal töltött el a jövő a gyermekeim miatt. Kinzó aggodalmamban mentem föl a miniszterelnökhöz. Kértem, tőle állást, vagy bizonyítványaimat.

— Az ország bajai barátom nagyon elfoglaltak, még nem tudtam állást szerezni.

A bizonyítványai valahol elkeveredtek, de arról, miután jegyzőkönyvben fel vannak sorolva, adhatok irást — mondta a miniszterelnök. — Nem tudom, mi történt, csak arra emlékszem, hogy előkaptam a revolvert és lőttem. És látom most is magam előtt a miniszterelnök alakját, mintha a golyó elől akarna kitérni. Még ma sem tudom, hogy a revolverrel is mi történt, hova tűnt, pedig a Ganz-gyár portásáé volt, nem is az enyém. Kihallgattak. Mondtam valamit. Aztán elengedtek haza. Este volt már. Néztam a lapokat, azt írta mind, hogy bolond vagyok.

— Másnap reggel együtt voltam a családommal Margit-utca 33. sz. alatti lakásunkon, amikor két cilinderes ur keresett. Tudtam, hogy nem párbajra hívnak. De hívtak. Nem párbajra ugyan, hanem azért, mert mint mondták, Rudnay főkapitány kíván látni. Megmondtam, hogy est nem hiszem, hogy biztosan letartóztatnak, de gondoltam, ha nem megyek, visznek. Hát inkább megyek. Még ők mondták a feleségemnek, hogy negyedóra múlva otthon is leszek. Kocsira ültünk. A Lánchíd kávéháznál megnézi az egyik az óráját: „Hóhó, még csak fél 8 van, ráérnénk egyet kvaterkázni, menjünk be.”

— Bementünk, rendelték egy üveg Eszterházy cognacot. Töltöttek és ittunk. És sokszor töltöttek. Sokat ihattam már, amikor azt vettem észre, hogy azoknak a pohara nem ürül, csak az enyém. Hisz ezek le akarnak engem itatni. Még is mondtam nekik, de már későn volt. Éreztem, hogy a cognac a fejembe szállt. Aztán felmentünk Rudnayhoz. Hosszasabb barátságos beszélgetés után azt mondta, hogy szeretné, ha Pestről elköltöznék, ad pénzt is, ha aláírom az elém tett jegyzőkönyvet. Kétkedőleg válaszolhattam s ekkor az íróasztalából nagy csomó bankjegyet vett elő, azaz, hogy ez mind az enyém lesz. Az már más, gondoltam. Különösen, mikor megmondtá Rudnay, hogy ezt a pénzt nem adja a kezembe, most képesnek tart arra, hogy eliszom, hanem elküldi a feleségemnek. Aláírtam a jegyzőkönyvet, aztán Rudnay kezét fogott velem, kocsira ültettek, vittek és utaztattak.

(A bolondok házában.)

— Egyszer csak bezárult mögöttünk egy nagy kapu. Az első udvarban még barátságosan fogadott egy öreg fehérkabátos ur, aztán hátrább kerültem és megtudtam, amit már a kapuban sejtettem, hogy — bolondok házába kerülök.

— Egy hideg téli reggel arra ébredtem, hogy nem tudok felkelni, fájt mindenem. Panaszkodtam az orvosnak s az egyik jólelkű orvos, aki szimpatiait velem, a közös osztályból átvitetett egy külön helyiségbe. Egyideig fekvőttem ott, s néz-

tem az ablakon át, hogy száll nagy pelyhekben a hó és fűdi be a szomszéd pavilonok tetejét. Egyszer csak bejön két ápoló, a derekukon hosszú láncan lóg a kulcs. Minek az a hosszú lánc? A kulcs a zsebben is megfér. A két ápoló megfogott karomnál én úgy mezitláb, ruha nélkül, hajadon fővel vitt ki a folyosóra. A csikorgó hidegben nyitva voltak a folyosó ablakai. Az ágyban izzadtam, a folyosón hozzáfagyott testemhez az ing. Itt a karomnál fogva húztak végig kétszer, háromszor a folyosó jéghideg márványán. Aztán bevitték és visszadobták az agyra. Alig melegedtem föl, megint jöttek értem és vittek ki újból. Két-háromszori végighurcolás után tettek vissza ágyamba.

— Reggel, mikor felébredtem, éreztem, hogy fejemen valami változás van, ki akartam nyitni a szememet, alig tudom. Megtapogatom fejem tetejét és amint végighuzom tenyeremet, érzem, hogy valami jön utána. A hajam volt. Megtámadott az orbánc. Mikor felépültem, áttettek a VI-osból a IV-esbe. Ott már jobb dolgom volt. Ott meg egyszer megtámadott egy nem tudom kicsoda. Széket vágott a fejemhez úgy, hogy betörött az orrom. Itt a helye ni. Kivettem a széket a kezéből és én is visszavágtam.

— Telt az idő. egyszer csak átkerültem az 1-es pavilonba. Itt már ur voltam. Volt minden bőségben, csak egy fájt, vágytam látni a családomat. Egyizben felmentem a billiárd szobába s ott négy széket összeállítva, lefeküdtem. Nem hagyott nyugodni, hogy mit csinálhat a családom. Azon törtém a fejem, hogy bárhogyan is, de megszököm. S amint ezen gondolkodom, úgy hallok, hogy valaki a fülembe sugja: „A folyosó végén van egy öltözet ruha, cipő, kalap, fehérnemű, minden vadonatúj, vegye föl, az ajtó nyitva áll, menjen, mert maga szabad.” Főlnéztem, hogy álmodom-e. A főfelügyelő volt és vigyorgott rám. Futottam ki a folyosóra, minden úgy volt, ahogy mondta. Felöltöztem és mehettem ki. Tul a kapun, ahonnan tizennyolc hónappal azelőtt bekerültem. A kapu előtt egy ur várt rám. Detektív volt. A mint megláttam, vissza akartam futni a bolondok házába, hogy jobb nekem ott. Sokáig beszélt és később a kijövő orvos urak is, hogy csak menjek nyugodtan, csak jelentkezni kell és mehetek. Végre belenyugodtam, kocsira ültünk, mentünk, utaztunk. Rudnaynál csak jelentkeztem és a jó ember, az Isten áldja meg, adott 30 forintot, mert tudta, hogy nincs pénzem.

(Otthon.)

Propelleren, villanyoson, siettem hazafelé. A házban a lakók kifutottak az udvarra és örömmel kiáltották:

— Ni, az Erdélyi!

Én futottam tovább, be a családomhoz s a feleségem, gyermekeim egyszerre kiabáltak:

— Ni a papa, ni a papa!

Erdélyi Károlynak elcsuklott a szava és amíg a fiai szavát ismételte, a szemébe könnyek gyűltek és zokogott. Aztán folytatta.

— Állásba mentem a Hutter és Schrantzhoz házfelügyelőnek. Jól ment a dolgom, de beteges volt az asszony, nem bírtam a munkát egyedül. Mi tagadás benne, az asszonnyal is sokat veszekedtem. Elhagytam az állást. Aztán háziszolga lettem.

— Egyszer este megyek haza, nincs se asszony, se gyerek. Az ajtó zárva. Tizig] vártam. Aztán kérdeztem a szomszédokat nem látták-e? És a szomszédok a fülem hallatára kezdtek rebesgetni, hogy biztosan elemésztettem a családomat, mert hiszen mindig veszekedtem velük.

— Futottam a rendőrségre, mert hiszen én becsületes ember vagyok. Bejelentettem, hogy eltűnt a feleségem és négy kis gyermekem. Két gyereknek piros huszársapka volt a fején. Sok detektívvel mentünk el keresni. Erosinél a vasut

bakter azt mondta, hogy az előbb fogtak ki a Dunából két piros sapkás gyereket. Megnéztük a hullákat, mindjárt láttam, hogy nem az enyimek, mert ezeknek montenegrói sapka volt a fejükön, nem huszársapka, Visszamentünk. A kapitányságon bejelentettem, elmegyek keresni a gyerekeimet. Adtak is egy irást, hogy csendőrségek, rendőrségek járjanak a kezemre. Lementem Kolozsvárra. Az ismerősöket kerestem fel, egy táblabíró feleségét. Az sejtette velem, hogy levelet kapott a feleségemtől. A rendőrség segítségével tudtam meg, hogy a családomban Nagyváradon, a Szent Vincéről elnevezett Nogáll püspök alapítványi zárdában van elhelyezve. — A rendőrségen eladtam a télikabátomat, ennek az árából utaztam Nagyváradra, s ott belopózkodtam a zárdába. Elbujtam a főnöknő szobájába és mikor a főnöknő bejött, inzultáltam. Nem bántam volna, ha a feleségem a zárdában tartózkodik, ha értesítenek, de így az más. — Persze a feleségem, amíg én elzárva voltam, az összeköttetései révén jutott ide be. Nagyváradról Bécsbe mentem a feleségemmel, az évi vizsgák után pedig a zárdából arról értesítettek, hogy gyermekeimet a jövő tanévben már nem veszik föl. Bécsbe kerültek a gyermekeim is. Tizenegy hónappal ezelőtt meghalt a feleségem. Azóta egyedül élek a négy gyerekkel, akik mindeneim az egész világon és akiket nem adok semmiért és senkiért sem.

Főherceg — pénz nélkül.

— Károly Ferenc József kalandja. —

Kávirati tudósítás.

Bécs, augusztus 21.

Rendkívül érdekes „pillanatnyi pénzvarba” került Szent István napján Károly Ferenc József főherceg, a jövő magyar király, Bécsben. A fiatal főherceg korán reggel, mindenféle kíséret nélkül, dragonyos kapitányi egyenruhában utnak indult, hogy bécsi szokás szerint fölmenjen Szent István napján a Szent István templom híres, nevezetes tornyába. A főherceg a legritkább esetekben szokott kíséret nélkül jönni és mostani elhatározása is ugyszólván pillanatnyi volt. Annyira hirtelenül szánta el magát a kis kirándulásra Károly Ferenc József, hogy a pénztárcájáról teljesen megfeledkezett.

A Szent István-templom toronyra udvariasan nyitott ajtót a kora reggel bekopogtató katonatisztnak. Az egyszerű, serkedő bajszú dragonyos kapitányban egyáltalán nem sejtette meg a Monarchia trónjának jövődöbeli várományosát és sablonosan, egykedvűen nyujtotta feléje a belépőjegyet.

— Negyven fillér jár érte — mondotta a portás.

Károly Ferenc József meglehetősen kellemtelen helyzetbe került. Ebben a percben jutott eszébe, hogy egyetlen fillér sincs a zsebében, mert pénztárcáját otthon felelte. Pár pillanatig nem is tudott szólni. A portás pedig abban a hitben, hogy a fiatal tiszt nem értette meg, amit azelőtt mondott, megismételte:

— Kérem a negyven fillért kapitány ur! Husz krajcért tetszik fizetni — tette még hozzá.

A főherceg erre elnevette magát.

— Most nincsen nálam pénz — mondta — hanem ha hazaérek, nyomban megküldöm a negyven fillért.

A portás láthatólag babozott, hogy átnyujtsa-e pénz nélkül a belépőjegyet. Hiszen igaz, hogy egy dragonyoskapitány szavára lehet hitelezni, de hát manapság annyi a Köpenickiáda... A már kinossá váló helyzetnek a főherceg azzal vetett véget, hogy megismertette magát az öreg portással.

— Károly Ferenc József főherceg vagyok. Erre beboccsátották a toronyba. A főherceg szépen fölsétált a lépcsőkön és jó negyedóra hosszat gyönyörködött a torony felső erkélyéről eléje táruló szép kilátásban. Azt természetesen mondani sem kell, hogy a főherceg távozása után egy órával Lobleovitz Rudolf herceg, Károly Ferenc József főherceg főudvarmestere megjelent a Szent István templom sekrestyéjében és a belépődíj 40 fillérjénél jóval nagyobb összegű ajándékot hozott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az arab társulat — amely három napig csodás mutatványokat produkált az aradi nyári színházban — kedden este tartja bucsuelőadását.

* Kornay Berta az aradi kabarében. A Vignszínház országos nevű művésznője, mint már megemlítettük, a közeli napokban kezdi meg néhány napra terjedő vendégszereplését Heltai Jenő kabaréjában. A vendégszereplés elé máris nagy érdeklődéssel néz a közönség, amelynek ritkán nyílik alkalmá arra, hogy olyan nagy művésznőnek, mint amilyen Kornay Berta, a ragyogó művészetében gyönyörködhesék. Kedden eredeti, új műsorszámok kerülnek bemutatásra, Ezenkívül eddig még be nem mutatott színpadi tréfákat mutatnak be a társulat tagjai. Az igazgatóság ismételtén kéri a közönséget arra, hogy az asztalokat lehetőleg a déli órákig foglaltassa le.

* Az Uránia szenzációs detektív műsora hétfőn került kolozsali sikerrel bemutatásra. Ami meglepő jót és szépet a detektív irodalom terén a kinematográfia csak produkálhatott, mind programjába gyűjtötte az Uránia. A *Koldus király* című világvárosi regény egy milliómos kereskedőként élő emberről szól, aki titokban a koldus mesterséget űzi és ebből szerzi meg családjának a fénvüzo életet. Nagyhatású drámai jelenetekben bővelkedik ez a bravurosán megcsinált kép. A rendőrkutyák dresszirozása és munkája a legérdekesebb és legtanulmányosabb képek egyike. Bámulatos tudást fejtenek ki ezek a pomás állatok, elfogják a gonosztevőt bekísérik, vigyáznak a bűnjelkekre és intelligens segítőtársai a rendőröknek. Nagyszerű kép, melyet zajosan megtapsol a közönség a *Borzalmak háza* című mozgófénykép. Egy nagy bérház pincéjében rablók és pénzhamisítók ütnek tanyát és garázdálkodásukkal rémes birt szereznek a bérháznak. A tulajdonos egy borzalmas tett után a *Pinckerton* válalathoz fordul és a szenzációs detektívnek sikerül is ártalmatlanná tenni a tíz tagú veszedelmes bandát. A remek műsor nagy diadalt hozott az Urániának és bizonyos, hogy a kedd és szerdai előadásokat is zsufolt nézőtér előtt tartják meg.

* Diszeldadás az Apollóban. Az országos borbélykongresszus tiszteletére az Apolló-színház kedden délután egy szalon diszeldadást rendez. Az előadásra bárki válthat jegyet. 177

* Az örült keze című világszenzációju drámát, melyet az Apolló rövidséggel „kezek” cím alatt mutat be, nagy érdeklődéssel fogadta az aradi közönség. Mind a két napon zsufolásig megtelt az Apolló nézőtere s ezenkívül még nagyon sokan ki is maradtak a színházból. Ez a világeseményű dráma holnap, kedden kerül utoljára színre s így a közönségnek még alkalma van megnézni a kinematográfia legkolozsaliabb produktumát. A dráma az örült házában játszódik le, ahová egy nagyobb társaság megy be a betegeket meglátogatni. Az egyik örült, aki azért került az élóhalottak birodalmába, mert féltékenységből megfojtotta a feleségét s aztán a fájdalomtól elvesztette agyának világesességét, a látogatók között lévő fiatalasszonyban feleségét véli felismerni, utána rohan a fiatalasszonynak, hogy elfogja. A szája tajtékot vet s már-már eléri a kétségbeesett nőt, amikor az egyik ápoló közbeveti magát és megmenti a fiatalasszonyt. Az Apolló rendez helyárok mellett mutatja be ezt a világszenzációt.

Országos borbély és fodrász kongresszus Aradon

— Előkészítő értekezlet és ismerkedő estély. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Az aradi borbély- és fodrász-kongresszus, amely résztvevőinek számával valóban imponáns, ma délután megkezdette tanácskozásait. Egyelőre csak előértekezlet volt ma délután. Holnap reggel 8 órakor azonban megkezdődnek az érdemleges tárgyalások.

A kongresszus mai előkészítő munkálatairól tudósításunk a következő:

Az egész nap folyamán majdnem minden vonattal az ország minden részéről érkeztek kongresszusi tagok, úgy, hogy ma estig vagy négyszázra szaporodott a kongresszusi tagok száma. Az érkezőket a pályaudvaron az elszállásolási bizottság fogadta. Megjelent a kongresszus alkalmából Aradon Dóczy Sámuel dr., az országos ipar-egyesület titkára is, aki egyesülete üdvözlését hozta. A kongresszusi tagok ma délután 6 órakor előértekezletre gyűltek össze. Kristóf György nyitotta meg az ülést, üdvözölte a megjelenteket.

Hosszabb vita után az értekezlet a napi-rend megállapítására és a jelölések elvégzésére tizenhat tagból álló bizottságot küldött ki.

Megállapították a holnapi ülés felszólalóinak sorrendjét is. A tárgysorozat egyik legfőbb pontja lesz König Károlynak, a Fodrászok Lapja szerkesztőjének indítványa a vidéki fodrászok országos egyesületének megalakítása.

Este nyolc órakor volt a kongresszus ismerkedő estélye a Vadászúrt étterem helyiségeiben. Ugy a nagyterem, mint a kerthelyiség zsufolásig megtelt a kongresszusi tagokkal. Müller Károlyt, a budapesti ipar-egyesület elnökét kívánták hallani.

Müller Károly köszönetét fejezte ki a szíves fogadtatásért, elsősorban a kongresszus rendezőségének másodsorban pedig Arad város közönségének.

Ezenkívül felszóltak még Steigerwald Alajos, Drágios István, Nagy Géza (Budapest), Lucsi János (Nagykároly), Németh Nándor (Pozsony), Csénde Gyula (Hódmezővásárhely), aki Gruber Istvánt köszöntötte fel, mint a borbélyok nesztorát. Továbbá Gruber István, Schwartz Gyula és mások.

A kongresszus holnap reggel 8 órakor kezdődik a városháza nagytermében. A kongresszusra eddig a következő városokból jöttek el:

Nagyszében, Győr, Székesfehérvár, Hidalmás, Marosvásárhely, Zenta, Szentos, Baja, Vinga, Máramarosziget, Székudvar, Torda, Sátoraljaújhely, Debrecen, Kolozsvár, Jászberény, Eger, Németbogsán, Brassó, Tövis, Kassa, Budapest, Vizakna, Miskolc, Hódmezővásárhely, Zombor, Pécs, Pankota, Hajdunánás, Veszprém, Pozsony, Beregszász, Losonc, Nagyvárad, Kisujszállás, Elek, Zenta, Óbecse, Gyulafehérvár, Déva, Balassagyarmat, Károlyfalva, Eperjes, Facset, Békéscsaba, Ujpest, Bonyhád, Esztergom, Lippa, Torda, Baja, Szatmár, Kisjenő, Székudvar, Nagybecskerek, Felsődná, Segesvár, Budapest, Kispeszt, Dévaványa, Szabadka, Szeged, Szarvas, Borosjenő, Nagyszalonta, Egerszeg, Temesvár (28-an). Egy-egy nagyobb városból többen is megjelentek.

TANÜGY.

(—) Az aradi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beíratások szeptember hó 1-től naponta 9—12 óráig, és délután 3—6-ig tartanak. Taníttatnak zongora, hegedű, gordonka, magán és karének, zeneelmélet és összhangzat-tan, az orsz. m. kir. zeneakadémia tananyaga szerint. A hegedű tanszak új vezetője Karhanek Ferenc a prágai konzervatórium és a híres Sefcik mester-iskola végzett művésze. Mütter Müller igazgató.

A Nap kitiltása a pályaudvarokról.

— A miniszterelnök nyilatkozata. — Vi-
har a parlamentben. —
(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Budapest, augusztus 21.

A Ház ülésének végén nagy vihar támadt A Nap betiltása körül. Batthyány Tivadar gróf meginterpellálta a miniszterelnököt, aki válaszában helyeselte az alpolgármester betiltó végzését. A kolportázs megvonása — mondta — nincs összefüggésben a sajtószabadsággal. A Ház a választ tudomásul vette. Megelőzőleg az újságírók egyesülete járt Khuennél, akit azonban nem tudtak a polgármesteri rendelet megsemmisítésére bírni. Este rendeletileg a vasuti pályaudvarokról is kitiltották A Napot.

Tudósításunk a következő:

Az újságírók a miniszterelnöknél.

Az Újságírók Egyesülete nevében ma délelőtt 12 órakor Herczeg Ferenc, Márkus Miksa és Purjesz Lajos megjelentek Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök előtt. Herczeg Ferenc vázolta azt a sérelmet, mely a közigazgatási hatóság intézkedésével a sajtón esett és kérte a miniszterelnököt, hogy a polgármesteri rendeletet helyezze hatályon kívül. Khuen-Héderváry Károly gróf a következő választ adta:

— A kolportázs nem jog, hanem kedvezmény. Addig, a míg ellenem és a kormány ellen heves támadások látnak napvilágot, nem törődtem a dologgal és egyetlen pert sem indítottam. Ez a közigazgatási intézkedés sincs összefüggésben azzal az eljárással, melyet a független bíróság folytat. Egész őszintén kijelentem azonban, hogy ha a polgármester kifogásolt intézkedése megfelelőbbé válik és a felelősség folytán döntés végett hozzám jut, én azt helyben hagyom. Nem azért van meg ez a diszkrecionális jogom, hogy azzal a magam teljes felelőssége tudatában ne éljek, hanem igenis azért, hogy ha szükségét látom, azt alkalmazzam. Már pedig erre most szükség volt, mert sunt certi denique fines...

A küldöttség még megpróbálta kapacitálni a miniszterelnököt, de sikertelenül.

Batthyány Tivadar interpellációja.

Negyed kettő volt, amikor érdeklődés mellett rátért a képviselőház Batthyány Tivadar gróf sürgős interpellációjára, amelyet A Nap kolportázsának megvonása ügyében írt be a Ház könyvébe.

Nagy mozgás keletkezett a Ház minden oldalán, amikor Batthyány gróf szólásra emelkedett:

Minden nemzet szabadságának és alkotmányának — mondotta — a legfőbb kritériuma, hogy miképpen bannak el a sajtó szabadságával, mint az alkotmányos haladás legfőbb biztosítékával. A sajtóintézmény oly magasan álló intézmény, hogy annak megsértése esetén, a legkisebb sérelem is rendkívül nagy. Én épen ezért tartom kötelességemnek, hogy pártom megbízásából tegyem szavá a sajtón legutóbb ejtett sérelmet. A tény maga oly súlyos, hogy minden szabadságszerető embert felláztat. Az interpellációm befolyásolja, hogy tudom, hogy a miniszterelnök ur milyen kijelentéseket tett a sajtó küldöttjei előtt a délelőtti folyamán. Tisztában vagyok azzal, hogy a miniszterelnök ur az én interpellációmiban foglalt kéréseket nem fogja teljesíteni.

Egy hang: Helyes!

Fráter Loránt: Előre helyeselnék!

Csuha István: Igy gondolkodik a többség!

Kun Béla: Helyeselnék a cenzurának! Ez kellene nekik!

Batthyány Tivadar gróf: Miután most már tudom, hogy a miniszterelnök urnak mi az álláspontja a sajtószabadság kérdésében. Kijelenthetem, hogy az a harc, ami itt most folyik a Házban, ki fog terjedni erre a kérdésre is. Ha valaki ezt a bünt elkövette, bírái előtt kell felelnie érte. De sajnos, itt sokkal tovább mentek, vakmerően megsértették a sajtószabadsá-

got. Sajnosan kell konstatálni, hogy amióta Khuen kormányoz... (Eljenzés a jobboldalon.)

Felkiáltások balfelől: Hadd élvezzék ki magukat.

Batthyány Tivadar gróf: Egész sora történt Khuen alatt az olyan intézkedéseknek, amik ellenkeznek a sajtószabadsággal. Idézi a 48-as törvényt a gondolat szabad terjesztéséről és megállapítja, hogy a kormány jogja a hirtellegesen megkönnyítése céljából vasuti szabadjegyeket engedélyezni. Ez helyes volna, ha a kormány ezt a diszkrecionális jogot pártatlanul kezelné. De égbekiáltó igazságtalanságok történnek ezen a téren, különösen a vidéki sajtóval szemben, mert egyszerűen megtagadják ezt a kedvezményt olyan lapoktól, amelyek a kormány politikáját elítélik. Lesz még alkalma ezzel tüzetesebben is foglalkozni, még igen erős folytatása lesz ennek. A sajtó kísértéseknek van kitéve és a kormány mindent elkövet, hogy a neki nem tetsző sajtót anyagilag minél jobban megnyomorítsa. Határozottan elítéli, hogy az állam pénztárából adják azokat a kedvezményeket, amelyekkel a kormány a saját politikáját szolgálja. Ha a lapokban olyan van, ami Bárczynak vagy Vaszilievitsnek nem tetszik, egyszerűen betilintják az utcai elárúsitást.

Tisza István gróf: Elég baj, hogy van.

Batthyány Tivadar: Az a kérdés, hogy a miniszterelnök azonosítja-e magát a rendelkezéssel? Ha igen, levonjuk a konzekvenciát. Hogy A Nap-ra, amikor az illetékes bíróság által az eljárás megindult, még rátörnek, hogy anyagilag megrontás... Ezt az eljárást nem bírálja, hanem egyszerűen felolvassa annak az újságnak, amely szerencsés Tisza István gróf cikkeit közölni, a vezéroiéket. Ez az előkelő újság is helyesli, hogy a bírói eljárás megindult, de a kolportázs megvonását nem helyeselheti. A kolportázs bejelentését a rend kedvéért kell a polgármesternek tudomásul vennie. Ellenben azt visszavonni nincs jogában a polgármesternek. A Nap elkobzása nem incidens, amelyet hiperlojalitással lehet menteni. Konstatálom, hogy itt tervszerű eljárás van folyamatban. Itt van a polgármester egy végzése, amelyet a Polgár című laphoz intézett, amelyben a kolportázs bevonását helyezi kilátásba, arra az esetre, ha a lap tartalma ellen kifogás merülne fel. (Óriási zaj.)

Lovász Márton: Hát ez nem cenzura?

Huszár Károly: Liberális cenzura!

Eitner Zsigmond: Igazi muzika tempó!

Batthyány Tivadar gróf: Azokban az országokban, ahol van cenzura, tudják a lapok mit irhatnak és mit nem irhatnak. A budapesti sajtó ellenben nihil előtt áll. Ki jogosította fel Budapest polgármesterét, hogy a sajtó-cenzurát behozza?

Sümei Vilmos: A darabontok így csinálták!

Székely Ferenc igazságügyminiszter itt a kezével intett, hogy van.

Batthyány Tivadar: Hiába integet az igazságügyminiszter! Sajnáljuk, hogy mi, akik benne a haladás barátját láttuk, most ennyire csalódunk. Ő asszisztál a sajtószabadság eltiprásában. A mi közigazgatásunkat ilyen célra felhasználni nem szabad. A közérkölcsek sérelmét nem adminisztratív uton kell megszüntetni.

Huszár Károly: Másként beszéltek a miniszterek az újságíró banketten!

Batthyány így fejezte be interpellációját: Bejelentem, hogy ha kedvező választ nem kapok, kéréselhetetlen harcot indítunk a kormány ellen, illetőleg folytatjuk a harcot mindaddig, amíg nem jutunk el olyan intézményekhez, amelyek a sajtó legteljesebb szabadságát biztosítják.

A miniszterelnök válasza.

Khuen-Héderváry Károly gróf: Batthyány Tivadar interpellációjára rögtön kíván válaszolni, mert a sajtószabadság érdekében emelte a szavát. A sajtószabadság tiszteletbentartását igen fontosnak tartja pártkülönbség nélkül. Igen helyesnek tartja, hogy minden, ami e téren történik, nyíltan tételessé szavá és az viselje a felelősséget, aki elkövette. Batthyány Tivadar gróf A Nap kolportázsának elvonását tette szavá, e lap ellen indított bírói eljárást nem kívánta kritika tárgyává tenni. A polgármester végzését bírálva, azt kívánta bizo-

nyitani, hogy a kormány tervszerűleg járt el a sajtószabadság korlátozására. Batthyány kifogásolta, hogy a kormány nem ad elég szabadjegyet.

Beck Lajos: Ez vice, kérem.

Felkiáltások a baloldalon: Nem erről van szó! Ne csavarja a dolgokat.

Khuen-Héderváry: Csak a sorrendben követem Batthyányt. És sajnálom, hogy nincs lista nálam, amelylyel bizonyíthatnám, hogy milyen arányban kapnak jegyeket. Batthyány azt mondta, hogy sokszor kísértésben van a sajtó. Egészen másképp viselkedne a sajtó sok esetben, ha ily kísértéseknek nem volna kitéve. Reméljük, hogy idővel felszabadul a sajtó és a kísértések nem fognak neki ártani.

Felkiáltások: Friss Újság! Friss Újság!

Lovász Márton: Majd ha önök megbuknak. Ön a fővesztegető. Mi van a tizezer koronával?

Khuen: A kormány is ki volt téve kísértésnek, hogy éljen ezekkel a jogokkal, de látta, hogy erkölestelen bázison fordultak hozzá. Rátér a polgármesternek A Nap ellen tett intézkedésére és az ügyészség eljárására. Az 1848. évi 18. t. c. 45. §-ának magyarázatáért egy belügyminiszteri rendelet jelent meg a kolportázsról. Ez a rendelet a kormány felügyelete alá helyezi az elárúsitás jogát. Egységes módon akarta a dolgot rendezni és megszabta, milyen feltételek mellett lehet megvonni az engedelmet. A polgármester helyesen járt el, amikor az engedelmet megvonta. (Óriási zaj.) Jogról van itt szó, nem ajándékról, hanem jogról. (Zaj.)

Sümei Vilmos: Sajtószabadság — felmondásra!

Lovász Márton: Jogokat nem lehet el-sikkasztani!

Khuen-Héderváry folytonos zaj és izgalom közepette folytatja beszédét.

— Eppen annak, aki a sajtót megbecsüli, kell helynyugodni abba, hogy csak annak adjuk a kedvezményt, aki a hangjával és tartalmával kiérdemli azt...

Felkiáltások a baloldalon: Talán a Budapesti Naplónak?

Lovász Márton: Nem kell kedvezmény! Horvátországban beszélhetek így!

(A baloldalon zaj támadt. A képviselők felugrának, a padokat verik.)

Sümei Vilmos: [Példátlan! A lapok álláspontjától teszi függővé!

Khuen mosolyog.

Sümei Vilmos: Nincs nevetni való!

Huszár Károly: Várjon csak, még megfagy a mosoly az ajkán!

Khuen-Héderváry folytonos sajtó között újra beszélni kezd:

— Tizenhét hónap óta vagyunk kormányon és még sohasem folyamodtunk erőszakos rendszabályhoz, semmiféle fegyverhez egy sajtóorgánium ellen sem... Pert sem indítottunk. De aki elfogulatlanul nézi az eseményeket és estéről estére nézi e lap, A Nap, hangját, az erkölcs, az illem...

Lovász Márton: Semmi köze hozzá!

Szmrecsányi György: A bíróság elé tartozik! Nincs köze hozzá!

Sümei Vilmos: Mit szól az igazságügyminiszter? Hol van ilyenkor Székely Ferenc?

Khuen-Héderváry: Mentem minden politikai beavatkozástól, az a lap jogot adott a hatóságoknak arra, hogy a közérkölcsek nevében megrendszabályozza.

Szmrecsányi György: Bíróság elé tartozik ez is! Semmi köze hozzá! Sajtóbíróság dolga!

Khuen-Héderváry: Oda is kerül a dolog! Az 1848. évi XVIII. törvényeikk 45-ik bekezdése a lapok terjesztése fölötti felügyeletet, így az utcai árusítást is a kormány felügyelete alá helyezi. Az utcai árusítás kormányrendeletten nyugszik. A polgármester törvényben biztosított jogával élt. Ha a nevezett újság sértve érzi magát, úgy éljen a felelősség jogával. Kérem válaszló tudomásulvételét.

(Folytonos zajban Khuen leül. Percekig viharzik a Ház.)

Újra Batthyány.

Khuen-Héderváry után újból Batthyány Tivadar szólalt fel.

— Az első felszólalásom — mondotta — higgadt és nyugodt volt, a miniszterelnök vá-

— Leugrott a vonatról. Ma délután 3 órakor a Temesvár felől érkező vonaton jött Blázios Jolán 27 éves aradi varrónő Aradra. A varrónő nem várta meg, amíg a vonat megáll, hanem a mozgásban levő kocsiról leugrott. Az ugrás oly szerencsétlen volt, hogy Blázios Jolán balkarját eltörte. Bevitték a kórházba, ahol bekötötték sérülését.

— Az apjára lött. Kiss János német-szentpéteri 19 éves földmiveslegény vasárnap délután összeszólalkozott apjával Kiss Mátyással és a szóváltás hevében revolverrel négyszer rálőtt az édesapjára. A golyó ugyan nem sebezte meg súlyosabban az öreget, de Kiss János annyira megrökönyödött, amikor apját összeesni látta, hogy azon mód, ahogyan volt, kalap, kabát nélkül begyalogolt Aradra. Itt a várba ment és bátyját, a 33. gyalogezredben szolgáló Kiss Ferencet kereste, akinek el akarta mondani, hogy megölte az édesapját. A fővártán kopogtatott be és bátyja után tudakozódott, de anyyira izgatott volt, hogy az őrmester megkérdezte:

— Mi baja van öcsém?

— Megöltem az apámat — hebegte Kiss János.

A váról azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan rendőrt küldtek a jelentkező gyilkosért. Kovács Antal ügyeltes rendőrhadnagy telefonon megtudakolta a német-szentpéteri csendőrségtől, hogy mi az igaz Kiss János valóságából. Így megtudták, hogy a megremült suhanc nem ölte meg, csak megsebesítette az apját. Ma átkísérték Kiss Jánost az ujaradi járásbíróházba.

— Aradi Bevásárlási Utmutató oimen úgy a kereskedőkre, mint az iparosokra nézve fontos hirdetési ujság jelenik meg folyó hó végén Aradon. A lap az iskolaidény beállításával 10 ezer példányban ingyen lesz szétosztva a vasuti állomásokon, valamint az iskolák kapui előtt, tehát a legilletékebb közönség kezeibe kerül. Felhívjuk az iskolai beiratások alkalmára, hirdető t. kereskedők és iparosok figyelmét. Az Aradi Bevásárlási Utmutatónak lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

— Tűz. Az aradi Benoid-gázgyárban vasárnap déli 12 óra után tűz ütött ki. A tűz idáig ismeretlen okból egy válaszfal deszka és nádburkolatán támadt és elhamvasztotta a nád és deszka burkolatot. A tűzoltóság kivonult és hamarosan lokalizálta a tüzet, amely így nem okozott jelentékenyebb kárt.

— A pálinka halottja. Fronza János 56 éves foglalkozás nélküli egyén már hosszabb idő óta ismert alakja a külvárosi pálinkakamészeknek. A részeges embert ma reggel halva találták az Árpád-tér 4. számú ház kamrájában levő lakásán. Tegnap éjjel még berugva tért haza, hajnalra pedig a túlságos ivás okozta szívszélhűdésben meghalt.

— Birtokcsere. Az elmúlt napokban Aradon ezek a birtokváltozások történtek: Schönstein Albert eladja az aradi Vécey-utca 12. sz. házat 39,400 koronáért Auspitz Lajos és nejeének. — Özv. Gressz Józsefné eladja az aradi Ákác-utca 8. számú házat 4420 koronáért Kovács Miklósnénak. — Sutus Sándor és neje eladják az aradi Sárló-utca 34. sz. házat 3800 koronáért Sztupár Illés és nejeének. — Mairovitz Emil eladja az aradi Kossuth-utcai 4. sz. házat 20,500 koronáért Rácz József és nejeének.

— Öngyilkosság. Az ujaradi csendőrség ma arról értesítette a rendőrséget, hogy Argyelán Flóráné 19 éves asszony három vagy négy nap előtt a Marosba ölte magát. Az aradi rendőrség is kutatni fogja az öngyilkos hulláját.

— Iskolakönyvek csaknem ingyen. A szülők figyelmét felhívjuk arra a rendkívüli kedvezményre, melyben a Weisz Leó-cég (Arad Minozita-palota) a tanuló ifjúságot részesíti. Aki használt tankönyveit elviszi, az néhány fillér ráfizetéssel a szükséges tankönyveket használhat, de teljesen kifogástalan állapotban megkapja s így csaknem ingyen jut könyvszükségletéhez. 3942

— Lyoni francia tanítónő órákat ad jutányos áron, esti órákra is vállalkozik. M. L. Vincent. Közép-utca 25/a. 3764

— Aradmegye nagy fall térképe az új helységnevekkel megjelent és Ingusz, valamint Kerpel könyvkereskedő cégekénél kapható. 3459

— Deutsch Sándor okl. tanár-tanító tincintézte 1911. évi szeptember hó 2-én nyílik meg az Ipartestület dísztermében, melyre beiratkozni már most lehet. Beresényi Miklós-utca 18 sz. alatt. Üsmerekdedési estély szeptember hó 3-án vasárnap este. Külön iparos, kereskedő és délutáni ifjúsági kolon. Az ifjúsági kolon szeptember 10-én vasárnap délután veszi kezdetét. Szives pártfogást kér mély tisztelettel Deutsch Sándor okl. tanár-tanító. 3660

— 60 kötet könyvet havi 1 K. 40 f.-ért és 180 hangjegyet havi 2 K. 40 f.-ért ad kölcsönbe Kerpel Izso kölcsönző-intézete, Aradon. E cég vásárol könyvtárakat és hangjegyeket. 2322

— Kizárólag szülőket érdekel! A közelgő iskolai idény beálltával gyermekeinknek egészségi és saját takarékosági szempontjából a legjobbnak elismert hazai gyártmányú Anatoniai cipőket vásároljon. Kizárólag fiókunkban kaphatók. Moskovits anatoniai cipőgyár fiókjától. Arad, Szabadság-tér 18. 2331

— Iskola idény beálltával t. szülők figyelmébe ajánljuk Hegedüs Gyula céget, Aradon, Andrassy tér 15., hol mindenféle toilet cikkek u. m. ruha, haj, fogkefe, fésű árúk, szappanok, fogporok, paszták, intézeti kasották, flotrozó dolgok, bőrárúk és iskolai táskák nagy választékban és olcsón kaphatók. 3946

— Francia lkörök legbiztosabb készítésével — hárilag — a lkörözoma 1 úveg 60 fillér: Vojtes és Welsznál. 4501

VITA FORRÁS

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek köszvény, hólyag- és vesebetegyeknek.
Felporár VITA-forrás a gyomorpogást azonnal megszünteti
A vállalat tulajdonosa: 1656
„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-13.
Kapható minden jobb fasszerüzletben és gyógyszerárúban.
Főraktár: NAGY FARKAS és
ÉLES ÁRMEN cégekénél.

VÁROS ÉS MEGYE.

Tévedés — százezrekkel.

— Az Óvártér rendezése. —

— Az Aradi Közöny tudósítójától. —

A ad, augusztus 21.

Ismertettük azokat a terveket és költségvetéseket, melyeket a mérnöki hivatal az Óvártér rendezésére elkészített. Mint ismeretes, két alternatív megoldást ajánlott a mérnöki hivatal. Az első megoldás szerint csak a híron fűt és a belső torkolló páralel utcák lennének rendezendők és az 149000 koronába kerülne. A másik szerint az egész terület egyszerre lenne rendezendő 580000 koronára költséggel. Mint a város szabályozási bizottság mai ülésén kitűnt, egyik számítás sem helyes, mert az első körülből 120000 koronával, a másodiknál csekély négy százezer koronával tévedett a mérnöki hivatal, tehát részletes vita alapjául nem szolgálhatott ez a munka.

Reizinger Sándor azt javasolta, hogy a mérnöki hivatal számítsa ki azt is, hogy mennyibe kerülne, ha csak az egyik főutat és a kereszt utcait rendeznék, de úgy, hogy ha a világitást és vizellátást is tekintetbe veszi a város. Minthogy a víz kérdés megoldása nélkül a telkek eladása el nem képzelhető, azt a módot fogja választani a város, hogy az egész Óvártér részére a törvényhatóság veszi a vizet a vízműtől, mely a Bockó-utca végében egy generális vizórát fog felállítani és a város a vízdíjat a háztulajdonosoktól beszedi.

Városi földek bérbeadása. Izgatott, hevílő, földéhes tömegek vonultak be ma a városházára, hogy a gazdasági szék által kiírt földárlejtésen minden erejüket a végsőkig feszítve, egymást túlharsova magukhoz váltsák hat esztendőre a véres verejték nyomán kenyeret termő földet. Már nem is a földéhség láza

csillag az emberek szemében, hanem a mániának egy fajtája szállja meg a gáji parasztot, amikor kilencven és száz korona bért fizet egy magyar hold földért, melynek az értéke sincs akkora, mint a mennyi pénzt érte a város a bérlét idő alatt kap. Volt olyan parcella, amelyért tavaly 31 korona bér járt és ma 80 koronán kelt el. Háromszáz hold került az ötven gazda kezére és ebből az emberfeletti küdelemből, melyet a bérlétért kifejtettek, a városnak 5500 korona haszna van. Ennyivel több bért kap földjeinek nem is a jobb részéért jövőre, mint ez évben. Hogy a gazdák ilyen horribilis árakat fizetnek, ezt szakemberek azzal magyarázzák meg, hogy a mezői munka ára hihetetlen magasra szállott. Minthogy a bérlő, és családja maga műveli a földjét és cselédet, napszámot nem alkalmaz, úgy számít, hogy ha csak annak keresménye marad ő neki már akkor is jól megél. A mai árverésen természetesen azok a parcellák kelttek el 90 és 100 koronáért, melyeken vagy konyhakertészetet üznek, vagy herét és egyéb takarmányt természetnek. Minthogy ezek hat esztendő alatt teljesen kiszívják a föld zsíriát, a szerződés szerint hővebben kell trágyázni is, ami szintén megdrágítja a termelést.

SPORT.

+ A Szent István-díj. A magyar lóversenysportnak esztendőről-esztendőre egyik legnagyobb eseménye a Szent István-díj. A nyári lóversenyes legfontosabb programja ez a hatvanezer koronával díjazott verseny. Dühös szitkok és pokoli fűtők kísérték be tegnap az első helyre St.-Gilgen-t, Üschritz Zsigmond báró hároméves sárga ménjét, mely Gulyás szokéval a nyergében messze maga mögött hagyta a David-istálló Pretzner lovagolta Lord Darcy-át, mely rossz másodikként futott keresztül a célra, míg a nagy favoritok, az ezekkel fogadott Most vagy soha, Sophienalp, Dorigay utolsóként kullogtak el a célbírói pályók előtt. A győzelmestől tizenöt esztendő alatt ötödikször vitte el az első magyar király emlékének szentelt hatvanezer koronát — boldogan futott ki a gyepre, hogy kedves lovát megőlelgesse.

+ Aradi egyesületek győzelme. Vasárnap délután tartotta a Nagyikindai Atlétikai Klub első délmagyarországi atlétikai viadalát, mely úgy a rendezés, mint a résztvevő atléták nagy száma és eredményeik révén messze kimagaslik a vidéki versenyek átlagából a értékes sikert biztosított a rendező egyesületnek. A viadalon Aradról három egyesület mintegy 30 taggal vett részt. 13 versenyszámból álló viadal kilenc első, hat második és öt harmadik díja Aradra került. A viadalon résztvevő az Aradi Atlétikai Klub, az Aradi Testgyakorlók Köre és az Aradi Toldi Atlétikai Klub s ott a következő győzelmeket aratták: 1. 100 yardos síkfutás 3. Duffner János ATK., 2. Negyed angol mérföldes síkfutás a nagyikindai hölgyek tiszteletdíjért 1. Mészáros Béla ATK., 3. Dorogi István AAK. 3. Rudmagasugrás Délmagyarország bajnokságáért és a Nagyikindai Atlétikai Klub aranyozott ezüst koszorujáért 1. Petrán György AAK. 280 cm., 3. Gencsy Béla AAK. 260 cm. 4. Egy angol mérföldes síkfutás junioroknak 1. Mészáros Béla ATK., 2. Nagy Sándor AAK. 5. Távolugrás junioroknak 2. Panyigay Lajos ATK. 598 cm. 6. Súlyemelés junioroknak a 12. huszárezred díjért Klein József ATAK. 89 emeléssel, 2. Mejlies Lajos ATK. 38 emelés, 3. Bonmann Gyula ATAK. 36 emelés. 7. Gerelyvetés középfogással junioroknak a nagyikindai gőzmalom díjért 1. Stankoczy Ödön ATK. 39-90 m., 2. Dorogi István AAK. 35-40 m. 8. 220 yardos síkfutás junioroknak. 2. Bácska I. AAK. 9. Negyed angol mérföldes síkfutás a nagyikindai tkp. tiszteletdíjért. 1. Bukovinszky János ATK., 3. Szilvássy István AAK. 10. Magasugrás a nagyikindai kereskedők és iparosok tiszteletdíjért. 1. Paál Jenő AAK. 170 cm., 2. Panyigay Lajos ATK. 165 cm. 11. 1600 méteres staféta futás. 1. Az ATK. csapata (Mészáros, Orfy, Duffner, Knizse), 2. Az AAK. csapata (Bácski, Eisenmayer, Dorogi, Herzog.) — Győzelmekkel tértek haza az Aradi Testgyakorlók Körének footballistái is, akik ott a Nagyváradi Atlétikai Klubbal pályafelavató mérkőzést tartottak 9:1 arányban fölényes győzelmet arattak. A mérkőzést nagy közönség nézte végig.

+ Az Aradi Toldi Athletikai Klub tegnap tartotta meg igen nagy érdeklődés mellett házi birkozó versenyét. A verseny, melyen kezdők soha sem versenyeztek és a juniorok (első díjat még nem nyertek) versenyéből állott több igen szép klassz mérközést mutatott a közönségnek, a versenyzők tudása, magas iskolája pedig mindvégig lebilincselte a nézők figyelmét. A juniorok mérközésében I. Szvoboda Nándor, II. Medve István, III. Weizl Tamás. A kezdők pehely csoportjában I. Breibart Jenő, II. Benkő Lajos, III. Kuba György. A könnyű csoportban I. Klein Albert, II. Vincze József, III. Paál Árpád. A verseny gyors és figyelmes rendezése Lábú János művezető tudását dicséri.

Női A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamarától fentartott nyilvános, három évfolyamu **Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban**
Érettségi vizsgálat. Állásközvetítés. Internátus. Értékelés kívánatra is. az igazgatóság.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

1911. augusztus 21.

Budapest, augusztus 21.

Kínálat, vételkérő kielégítő, 80 ezer mm. 10—15 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1911. októberre	11.70—11.71	11.79—11.80
Buza 1912. áprilisre	11.88	11.89—11.97—11.98
Rozs 1911. októberre	9.0	9.74—9.76—9.77
Tengeri 1912. májusra	8.03	8.04—8.14—8.15
Zab 1911. októberre	8.95—8.96	9.03—9.04

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Augusztus 21.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	111.50
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	91.15
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	80.35
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	92.25
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	94.—
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	220.—
Tizaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	155.—
Osztrák járadék papírban	92.20
Osztrák járadék ezüstbe	95.90
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	92.10
1880. évi osztrák államsorsjegy	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.65
Magyar hitelbank-részvény	849.75
Osztrák hitelintézeti részvény	657.—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	744.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.04
Német birodalmi márka	117.37 ¹ / ₂
London vista	240.87 ¹ / ₂
Páris vista	95.10
20 márkás arany	23.50

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

URANIA

megnévelés képességű színház.

(Ezre Szonny-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden 1911. augusztus 22.

Szenzációs nagy detektív műsor. 1. Az emondt gyilkosság. Pinkerton nyomozásából. — 2. Egy telefon tévedés. — 3. A rémületek háza. Pinkerton nyomozásából. — 4. A kerékpáros rendőr. — 5. A gyilkos fiú. — 6. Rendőr-kutyák munkában. — 7. A kolcsus király.

Előadások d. n. 6 órától kezdve este 11 óráig.

A PÓLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma kedden, 1911. augusztus 22-én:

1. Nápoly környéke. Természet után. — 2. Az északi pális aud-ar égése Wienben. Látványosság. — 3. A montmartrei táncos. Dráma — 4. Marabuvadászat Abessziában. Látványos sport kép. — 5. A ravasz Fricike. Nevetelő. — 6. Bár inkább maradtam volna vak. Dráma. — 7. A nadrág szoknya hatása. Kacagató. — 8. A kez, Szenzációs dráma. Sláger kép. — 9. Pál egy estélyen. Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

NYILTTÉR.*

Az „Aradi Közlöny“ Tekintetes Szerkesztőségének, Arad. Az „Aradi Közlöny“ f. évi augusztus hó 20-án megjelent 189-ik számának „Nyilttér“ rovatában „Tekintetes Lele István joghallgató urnak Marót“ című közleményre a magunk álláspontjának helyességére a következőket adjuk elő. Az idézett cikk azon részére, hogy Lele István ur és megbízottai a kitűzött helyen és kitűzött időben jelentek meg, a következő a megjegyzésünk: A lovagias elégtételadás helyéül és idejéül a közösen felvett s aláírott jegyzőkönyvben 1911 évi augusztus hó 18 délután öt óra van felvéve; találkozási hely zaránd-nádasi fűrészgár. Lele István ur és megbízottai megjelentek 1911 évi augusztus hó 18-án délután 5 óra 45 perckor. A közlemény azon részére hogy „el nem fogadható ürügyek alatt tagadtuk meg a fegyveres elégtételadást“ a következőket jegyezzük meg: Lele István ur megbízottainak kijelentettük, miután a kitűzött idő után még 35 percet tehát 5 óra 35 percig várakoztunk s ezen idő alatt semmi értesítést nem kaptunk — jöllehet távbeszélő állott rendelkezésükre, de ezt saját bementésük szerint meg sem próbálták igénybe venni — részünkről egyoldalul felvett s már aláírott jegyzőkönyvvel az ügyet a lovagiasság szabályainak megfelelően befejezettnak nyilatkoztunk. Midőn Lele István ur és megbízottai megérkeztek 5 óra 45 perckor már jegyzőkönyvünk alá volt írva. Ennyit az igazság érdekében azzal, hogy további hírlapi polemikába nem bocsátkozunk. Feltét, 1911 augusztus 20-án. *Uray Miklós dr., Margol Lajos.*

Egyiptomi Karaván

ma kedden este a Nyári Színházban

tartja válogatott műsorról a rendezés színházi helyárák mellett

NAGY 3974

bucsu-előadását.

Kezdet: este 8 és fél órakor.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Budapesten székelő Elsőrangú Biztosító Társaság

az ország nagyobb városaiban megfelelő összeköttetésekkel rendelkező

főügynököket, továbbá főügynökségi vezetőket, (titkárokat), kezelő tisztviselőket, elemi és életágazati üzletszerzőket keres.

Ajánlatok a kor és eddigi működés megjelölésével **HAASENSTEIN és VOGLER (JAULUS és TÁRSA)** hirdetési irodájába, **BUDAPEST, „NYUGDIJOGOSULTSÁG 4866.“** jelige alatt küldendők. 6808

Feltétlen discretio biztosítatik.

377—1911. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1911. évi 11016. sz. végzése következtében Dr. Dénes Jakab ügyvéd által képviselt Nagybuttyini takarékos és előlegezési egyesület javára 350 kor. s jár. erejéig 1911. évi június hó 24-én fogatatosított kielégítési végrehajtás alkalmával felülfoglalt és 1255 koronára becsült butorok, szőnyegek, képek és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbökényi kir. járásbírószág 1911. V. 196/2. számú végzése folytán 350 kor. tőkekövetelés, ennek 1911. évi március hó 10. napjától járó 6⁰/₀-os kamatai és eddig összesen 106 kor. 25 fillérben bíróságilag már megállapított költségek erejéig; Menyházán, adó-sok lakásán leendő megtartására az 1911. évi augusztus hó 25. napjának délutáni fél 1 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fogják adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Körösbökény, 1911. évi augusztus hó 10. napján.

Walder Izsó,

3943

kir. bír. végrehajtó

SALAMANDER

cipők elárúsítása.

Óriási választék
valódi amerikai
VADÁSZ-CZIPŐKBEN.

A n. é. közönséggel tisztelettel közlöm, hogy a világhírű „SALAMANDER“ gyártmányú cipők aradi kizárólagos egyedárusítását sikerült megszereznem. Forma, kiállítás és tartósság tekintetében a „SALAMANDER“ cipők versenyen felül állanak, vételáruk pedig oly alacsony, hogy ma már mindenki kevés pénzért tartós és elegáns cipőt viselhet. **Egységárak:** Hölgyek és urak részére 16 K. 50 f. luxus kivitel 20 „ 50 „

WEINBERGER JÁNOS, ARAD

elsőrendű cipőárúháza.

1316

Tessék a kirakatot megtekinteni. Telefon 312. szám.

lasza azonban mindnyájunkat megdöbbentett. (Felkiáltások a baloldalon: Rettenetes, amiket beszűll Horvátországban lehet így diskurálni!)

Batthyány Tivadar gróf: Én újból nyugodtan beszélek, mert az igazság mellettünk van. Az ellenzéket is támadják a kormány lapjai. Mi még sem kiabálunk a policáj után. Megyünk a bírósághoz, ha sérelem ért bennünket.

Kende Péter: Tiszteljék a koronát.

Batthyány Tivadar gróf: A miniszterelnök azt mondta, hogy semmi kapcsolat nincs a Nap ellen megindult bírói eljárás és a polgármesteri intézkedés közt. Tessék elolvasni a polgármesteri végzést, amelyben direkt utalás van a vizsgálóbíróra. Itt a kapcsolat! Amíg itt a bíróság nem döntött, Budapest alpolgármestere arrogálja magának azt a jogot, hogy előre ítélkezzék.

Ráth Endre: A vizsgáló bíró nem ítélő bíró!

Batthyány Tivadar gróf: A kolportázs jog kezelése tekintetében a miniszterelnök nyilatkozott. S amit mondott, az nem vág a negyvennyolcas sajtótörvény első szakaszával. A kolportázs: jog, és nem kedvezmény, és a felfogással szemben a legélesebben állást foglalunk. Minden erőnkkel harcolni fogunk a sajtószabadságért. A választ nem tartja kielégítőnek. Nem veszi tudomásul.

Khuen másodsor.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök újból szólásra áll és másodsor is válaszol Batthyány Tivadar grófnak:

— Nem hagyhatja szó nélkül, — ugymond — azokat az újabb kijelentéseket, melyeket a t. képviselő ur tett. Ami a hírlapok vidéki vasuti szállítási ügyét illeti, kijelenti, hogy a kormány nem járt el helytelenül. Mint az elmúlt kormány, mi is szerződést kötöttünk egy vállalattal. Ha még tizen kérnek, még tizen kapnak. Szerződésben biztosított jogait mindenki gyakorolhatja, aki abban foglalt kötelezettségeinek eleget tesz. Az általános pártatlanság elve kívánja, hogy ezt a kérdést így kezeljük. Ami a polgármester végzését illeti, hát a polgármester nem volt köteles hivatkozni a bírói eljárásra. Nem volt köteles ezt megírni s azért megtehetné volna ezt anélkül is, hogy a bírói eljárásra hivatkozzék. Ami a sajtószabadságnak a megsértését illeti, tévedés van a dologban. A sajtónak egyik része igénybe veszi a postát, a másik része az utcai elárúsítás révén terjeszti a lapot. Tessék megírni egy közleményeit, mint a konkurrencsei, akik bélyeggel szállítják a lapot. Ha valamely laptól megvonatot a kolportázs, még mindig abban a helyzetben van, hogy gondolatait szabadon terjeszthesse. És a terjesztésnek csak egy könnyebb formája a kolportázs. Azt hiszi, helyesen fejtette ki, hogy a megvonás nincs utjában a gondolat szabad terjesztésének. Kéri válaszában tudomásul vételét.

Tudomásul vették.

Kabos Ferenc kezdi a szavazást igennel. Mikor a jegyző Khuen-Héderváry Károly nevét olvassa, a miniszterelnök rámondja: Igen! Nagy derűltség. Közbekiáltások:

— Elfogadja! Tudomásul veszi a saját választát!

Herczeg Ferenc nevével a baloldaltól közbekiáltják:

— Nincs itt? Hol az elnök ur?

A névszerinti szavazásnak az lett az eredménye, hogy *száználca* mellette szavaztak, *harmincegyen* ellene. A Ház tehát hetvenhét szótöbbséggel tudomásul vette a miniszterelnök választát. Ezzel az ülés három órákor véget ért.

Országos ujságíró gyűlés.

A Budapesti Ujságírók Egyesületének választmányi ülésén **Herczeg Ferenc** elnök bejelentette, hogy miután missziója nem vezetett eredményre, levonja a teljes konzekvenciát és *elnöki állásáról lemond*. Kéri a választmányt, hogy azt minden további nélkül vegye tudomásul. Ez meg is történt.

Purjesz Lajos főtitkár ismerteti a szombati kiküldetés eredményét és közli a miniszter választát. Kéri a közgyűlést, hogy fogadja el a következő határozati javaslatot:

— A Budapesti Ujságírók Egyesületének

választmánya miután a szombati ülésben ki küldött bizottság eljárása nem járt eredményre s miután a kormánynak a Nap elleni eljárása politikai üldözés jellegével bír, elhatározza, hogy tekintettel a helyzet komolyságára és az ügynek következményeiben az egész magyar sajtót érdeklő voltára, rendkívüli közgyűlést hív össze, melynek feladata határozattal odahatni, hogy a sajtószabadság minden vonalaiban *intézményes biztosítékokkal* vétessek körül és a megtörtént sérelmek orvoslására egyhangu határozattal kimondja a választmány, hogy ugyanily célzattal a sajtó összes tényezőinek részvételével országos ujságíró gyűlést hív össze.

A Budapesti Ujságírók Egyesületének rendkívüli közgyűlése e hó 30-án lesz, míg ezt megelőzőleg, e hó 23-án délután a választmány tart ülést.

A vasutakról is kitiltották a Napot.

A Magyar Államvasutak igazgatósága ma az Általános Beszerzési és Szállítási Vállalat részvénytársaságához a következő rendeletet intézte:

„Hivatkozással a Magyar Államvasutaknak a tisztelt társasággal kötött szerződésére értelem, hogy a nagyméltóságú kereskedelmi miniszter ur rendeletére a Nap című politikai napilap árusítási engedélyét a pályaudvarok területéről megvonom. *Horánszky* igazgatóhelyettes.

Aszfalt dalok.

Egy forró nyári reggelen
A korzó mentén megjelen
S a járdát tépi, bontja számos
Csákányos és ásós napszamos.
Naphosszat bőszen vágnak, turnak,
A földbe hosszú gödröt furnak.
Az aszfalt s aszfalt alát
Nincs tiszta hely egy talpalt.

Nem tart soká: tán másfél hónap,
Míg a kis gödrök becsukódnak;
A gyomrukban a cső, a kábel —
Reméljük, hogy most jól rakták el
És nem kezdik előlről másnap,
Nem jut eszébe egy munkásnak,
Hogy megnézze — mint csipeszt sebben —
Egy bicskát nem-e feledett benn...

Hanem megjön fojtó, rút büzzel,
Mely minden embert messze űz el,
A rotyogó kátrányos katlan —
És hihetetlen és hallatlan:
Nem tart soká (új másfél hónap)
Friss aszfaltja van a korzónak!
Azaz, hogy kasul és keresztbe
Sötétlő csikokat ereszt be
Az új aszfalt a megfakultba —
S minthogy ez így gyakran szokás:
A végén az aszfaltos munka
Tulajdonkép — aszfoltozás.

Rendre.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Gyulay—Lukácsy-ügy. Holnap, kedden kezdi meg a tárgyalását az a választott bíróság, amelyet a Gyulay István grófnak Lukácsy Lajos ellen folyamatba tett ügyében küldtek ki. A múlt héten ugyanis félbe kellett szakítani a tárgyalást, mert az egyik választott bírónak hirtelen el kellett utazni. Hogy mikor fejezik be a tárgyalást, azt az anyag nagyságára való tekintettel, nem lehet még megállapítani.

§ Elitelték Jókai özvegyét. *Budapestről* jelentik: Érdekes ügyben ítélkezett szombaton az első kerületi előljáróság. Özvegy Jókai Mórné született Nagy Bella volt a vádlott. Közegészségügy elleni kihágással terhelték. Jókainé svábhgyi villájának van egy mellékpülete, amelyet minden évben kiad nyaranta, az idén azonban nem volt bérlő rá. Ezt a körülményt felhasználta Glaszka Ede házmester és behurcolkodott az üres lakásba. Junius havában az előljáróság szemlét tartott a svábhgyi villákban és ekkor a házmester által elfoglalt lakást *nedvesnek találta* és utasította Jókainét, hogy lakóját helyezze ki. Az özvegy ennek az utasításnak nem tett eleget. Erre szombatra beidéztek, helyette azonban Berger Rezső dr. ügyvéd jelent meg. Az előljáróságon Halász Elemér tanácsjegyző Jókainét, tekintettel eddigi büntetlen előéletére, tíz korona pénzbüntetésre ítélte és meghagyta, hogy a lakást három nap alatt ürítse ki. Az ítélet jogerős.

§ Perverz tréfaért — 14 napi fogház. Az aradi kir. törvényszék ma hozott ítéletet *Geisztrich* Antal színházi zenész ügyében, ki, mint azt annak idején megirtuk, március hónapban többször megeselekedte azt a kis tréfát, hogy az arra sétáló nőket megijesztette. A tehetséges flótás hosszú kabátban sétált a park elhagyatott utain, de ha nők, nagobbrészt a polgári leányiskola kis növendékei mentek el mellette, a kabátot hirtelen kinyitotta és akkor nyilvános szemérem elleni vétséget követett el. Az aradi kir. törvényszék, amelyhez az ügy felebbezés folytán került, 14 napi fogházra ítélte a szerencsétlen flótást perverz tréfaért. A törvényszék szigorú ítéletét nem lehet eléggé helyeselni. Az utóbbi időben nagyon elszaporodtak a hasonló alakok, úgy hogy már a forgalmon csak kevéssel kívül eső utóakon se lehet nőknek végig menni. Nemrég több hasonló eset fordult elő, bár feljelentést a herce-hurca elkerülése végett nem tett senki. Különösen a parkban operálnak hasonló alakok, beteges hajlamuk, kiket ártalmatlanná kellene tenni, vagy pedig — s ez a gyakoribb eset — suhancok, kik széles jókedvükben „heccet” akarnak csinálni. Azt hisszük, hasonló büntetések elveszik majd a kedvüket e „tréfák” üzésétől.

§ Csalárd bukás. *Zimmermann* Hersch brádi porcellán- és üveges kereskedő 29,000 korona passívával — amelyvel szemben 5000 korona aktívával rendelkezett — fizetéseképtelenséget jelentett be. Csalárd bukás büntetével vádolva állott csüörtökön Zimmermann, továbbá bűnrészséggel vádolva felesége és leánya a dévai törvényszék előtt. A bíróság Zimmermann a mellette felhozott enyhítő körülmények figyelembe vételével 1 évi börtönre, Róth Györgyöt 1 havi fogházra ítélte, a többi vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette. A vádat képviselő kir. ügyész megnyugodott, az elítelték megfélebbzték az ítéletet.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — — 151

HIREK.

Vége a nagy sztrájkoknak.

— Dolgoznak az angol vasutasok. —

Távirati tudósítás.

London, augusztus 21.

Az angol vasutasok sztrájkja tegnap véget ért, a vasutasok győzelmével. A vasutasok és a vasutársaságok közt megegyezés jött létre arra vonatkozólag, hogy a munkások azonnal megszüntetik a sztrájkot, a társaságok az összes munkásokat visszaveszik s azonnal rendezik azokat a kérdéseket, melyek függőben vannak a vállalatok és azon alkalmazottaik között, akik nem szerepeltek az 1907. évi egyezményben.

Negyvenezer vasutas a Uyde Parkban ki-mondotta, hogy megkezdik a munkát. Több vasut alkalmazottai már kérték visszavételüket. György király a miniszterelnöknek táviratban gratulált a vasutassztrájk szerencsés befejezéséhez. Ez a befejezés azonban még nem teljes, mert néhány nagyobb városban a vasutasok visszautasították a sztrájkbizottságnak ezt a felszólítását, hogy álljanak munkába. A North Western vasut munkásait csak a szükséghez képest akarja visszafogadni, amivel a munkások nem elégszenek meg. Ezért a vasut vonalait még mindig katonaság őrzi. Ezek az incidensek azonban elszigeteltek; s az általános helyzetre áll az, amit a belügyminisztérium tegnapi jelentésében mondott: az országban mindenfelé nyugalom van.

— A király vendégei. *Ischből* táviratozzák: Jól értesült forrásból azt jelentik, hogy Ferdinánd bolgár király és neje első látogatásukat szeptember folyamán teszik meg Ófelségénél. A királyi vendéglátás természetesen Bécsben lesz.

— Magyar istentisztelet görög kat. templomban. *Makóról* jelentik: Az itteni görög katolikusoknak régi kívánsága, hogy az istentiszteleteket magyar nyelven tartsák. A múlt héten nagy érdeklődéssel tartották a hívők és ötszáz tagu küldöttséggel szólították fel Oros plébánost, hogy ezentul magyar nyelven mondja a misét, mert ellenkező esetben kilépnek az egyházból. — A plébános kijelentette, hogy ezek után már ő sem szegülhet ellene hívei kívánságának. Vasárnap, Szent István napján mondták az első magyar nyelvű misét a makói görögkatolikus templomban a hívek nagy öröme.

— A Dévai Hitelbank válsága. A *Budapesti Tudósító* közli, hogy a válságba jutott Dévai Hitelbank ügyében ma kedvező változás állott be: a hitelezők moratoriumot adtak és a pénzügyi kormány hajlandónak mutatkozott egy fővárosi bank útján a *betevőket kielégíteni*. Az akciót *Hanthos Elemér* dr. a Pénzügyminisztérium Országos Egyesületének elnöke és *Gyenes Lajos*, a Magyar Pénzügyminisztérium Központi Hitelbankjának igazgatója vezetik. A bajba jutott pénzügyintézet felmondott és esedékes betéteit holnap a Magyar Pénzügyminisztérium Központi Hitelbankja folyósítja.

— Megszűnt Csávossy báró gondnoksága. *Nagybecskerekéről* jelentik: Turontálmegye közigazgatási bizottságának gyámügyi felelőviteli küldöttsége *Delimanics Lajos* főispán elnöke alatt ma délután ülést tartott és azon a *Csávossy Gyula* báró gondnoksági ügyében beadott felelővittel foglalkozott. Az ügy beható megvizsgálása után az árvaszék rendelkezését feloldották és megszüntették a Csávossy Gyula báró elleni ideiglenes gondnokságot, még pedig felelővítésre való tekintet nélkül.

— Francia milliók — a holdban. Irtunk arról, hogy állítólag a párisi Rouvier bank ajánlatot tesz a nagy magyar városoknak adóságaik konvertálása céljából. Erről sok ellentmondó hír került forgalomba. A zavaroknak véget vetendő, a *Magyar Pénzügy* tekintélyes szaklap párisi levelezője kérdést intézett e tárgyban a Rouvier bank igazgatójához, aki a következő kijelentést tette:

„Felhatalmazom, hogy azt a hirt, mintha intézetünk akár Aradnak, akár más magyar városnak kölcsön ajánlatot tett volna, a leg-határozottabban megcáfolja. Amennyiben bankunk nevében ajánlatot tettek volna, azt csak *kalandor tette*.”

Azonban egy francia pénzesoport, amely a legnagyobb párisi bankokból áll, tényleg tett Arad, Debrecen és Miskolc városoknak nagyobb kölcsönre ajánlatot. A pénzesoport 12 millió frank 4½ százalékos kölcsön átvételére tett ajánlatot és a kötvényekért 8.7 százalék árfolyamot ajánlott, a bélyegköltségek pedig a városokat terhelnék. Debrecen és Miskolc polgármesterei tudomásul vették az ajánlatot és már legközelebb a törvényhatóságuk elé fogják terjeszteni. Több más magyar városnak szándékozik ez a pénzesoport ajánlatot tenni kölcsönnyújtás ügyében, ezeknek előfeltétele azonban, hogy az illető városok saját kötvényeket bocsássanak ki, melyeknek törlesztését és kamatszolgáltatását az illető városok teljes vagyonukkal és jövedelmükkel garantálnák. A kötvények kibocsátása nélkül magyar városoknak kölcsönt nem nyújt a pénzesoport.

— Megkezdődik az adókiivetés. Az aradi kir. adókiivető-bizottság folyó év augusztus hó 23 án reggel 8 órakor a városháza I. emeleti kisteremében működését megkezdte és ez alkalommal az ablaktisztítók, ácsok, albrépadók, alkuszok, aranyművesek, aranyozók, ásványvízkereskedők, asztalosok, butorgyárosok, autbuszvállalat, automobilkölcsönző vállalat, bádigosok, banküzlet-tulajdonos, baromfi kereskedők, béltisztítók, bérkocsis tulajdonosok III osztályu keresetadóját fogja megállapítani.

— Bankdirektorból — építőmester. Egy csabai származásu emberről, *Faragó Mátyás* bankdirektorról írjuk a következő sorokat. Olvasóink előtt ismeretes az a kiméletlen eljárás, amelyet *Faragó Mátyás* akkor hódmezővásárhelyi bankigazgató ellen folytattak, amely hogy nagyobb hullámokat nem vert s következményei nem lettek, az is egyedül *Faragó Mátyás* gondolkodásán mulott. *Faragó Mátyás* azóta új pályára lépett: építővállalkozó és építőmester akar lenni. Ép ezért *Andó András* csabai építő-vállalkozóhoz fordult s felkérte, hogy alkalmazza vállalatánál, mert mielőtt a vizsgát letenné, gyakorlatilag is meg akar ismerkedni a kőműves- és ács-munkálatokkal. *Faragó Mátyás* kérését a vállalkozó teljesítette s a volt bankigazgató most *Gödöllőn* van, ahol a *falazás munkáját tanulmányozza*. Intelligenciájának eredménye az, hogy a kőműves és ács munkák gyakorlati végzésében gyorsan halad előre, s ma már úgy dolgozik, mint a legügyesebb kőműves és ács mester, úgy hogy *Andó András* a gödöllői nagyobb építkezési munkálatok vezetését is már teljes nyugodtsággal rábizhatja. E gyakorlati munkák végzésével a volt bankigazgató csak az őszig fog foglalkozni, ekkor Budapesten le fogja tenni az építőmesteri vizsgát.

— Eltűnt tisztviselő. Az ujaradi főszolgabírósa tisztviselője *Philipp József* e hó 14-én reggel lakásáról eltávozott és azóta nyoma veszett. *Philipp József* feleségét és két gyermekét itthon hagyta. Övéinek sejtelmük sincs, hogy hová tűnt.

— Tisza István, mint ember. Megírtuk már, hogy *Tisza István* gróf Pöstyénben nyaral, ahol *Bihari Dezső* államvasuti főellenőrben egy deák-kori pajtására ismert és azt lelkes üdvözlés után társaságába vonta. Egy újságíró ez alkalomból meginterjúvolta *Bihari Dezső* államvasuti főellenőrt, aki szegedi lakos. *Bihari Dezső* a következőket mondotta *Tisza István* gróffal való baráti viszonyáról:

— Együtt jártunk a debreceni kollégiumban, ahol a legjobb barátságban éltünk. Együtt tanultunk, együtt voltunk mindig s diák csinyjeinket is együttesen követtük el. Aztán, hogy kijártuk a debreceni iskolát, utaink szétváltak s nem igen találkoztunk. Ő gróf és Magyarország miniszterelnöke lett, én pedig vasuti főellenőr. Természetes, hogy ilyen helyzetben nem szőttük tovább a gyermekkori barátság színe szálait és hosszú idők múltán, tavaly találkoztunk először itt Pöstyénben. Én persze érthető okokból — mivel nem vagyok sem stréber, sem toladó — nem kerestem az ismeretség fölújítását, de egyszer *Tisza István* gróf véletlenül megpillantott és azonnal megismert. A legőszintébb öröm kifejezésével üdvözölt s azon naptól kezdve, minden szerény visszahuzódásom dacára, állandó meleg barátságával tüntetett ki. Családostól meglátogatott, amit viszonzoznunk kellett és az egész nyáron így folytattuk. Ennek a viszonynak a felújítása ismétlődött meg az idén. Én a magam részéről, anélkül, hogy büszkölködni akarnék vele, végtelenül örülök régi diákbarátom, *Tisza István* gróf baráti érzelmeinek.

Láthatjuk tehát, hogy *Tisza István* gróf, akit annyira szeretnek gőgös oligarchiának föltüntetni, a magánéletben igen kedves, barátságos ember, aki szívesen időzik egy egyszerű vasuti tisztviselő barátjának társaságában is.

— Népgyűlés. Az aradi függetlenségi párt vasárnap délutánra tiltakozó népgyűlést hívott össze a szociáldemokrata párt támogatásával. Az új koalíció népgyűlésének az volt a célja, hogy Aradváros törvényhatósági bizottságával szemben, amely tudvalevőleg közgyűlési határozattal és felirattal elítélte az obstrukciót, a népgyűlés a lakosság ellenkező véleményének adjon kifejezést. Ezek az ellenkező vélemények azonban meglehetősen kevesen voltak. A szociáldemokratákkal együtt, akik a *Boros Béni* térről mintegy 250 - 300 főnyimnetben vonultak a népgyűlésre, pár száz ember csoportosult a Szabadság-szobor elétt felállított szónoki emelvény körül. A népgyűlésen *Vizer Lajos* elnökölt. Az első felszólaló *Nagy Sándor* dr. a város tanácsát támadó humoros beszéd kíséretében az obstrukció ellenes közgyűlési határozattal szemben tiltakozó határozati javaslatot terjesztett be. *Zima Tibor* a katonai javaslatok terheiről mondtott beszédet és erre vonatkozó határozati javaslatot olvasott fel. *Győrffy Gyula* dr. országgyűlési képviselő a Justh-párt, *Ormos Ede* dr. pedig a szociáldemokrata párt központja nevében beszélt. *Szudy Elemér* és *Varga Ferenc* aradi szociáldemokrata párttitkár az általános választói jog törvénybeiktatását sürgették. Erről az előbbi szónok, *Varga Ferenc* pedig a Nap kolportázsának tilalmát perhorreskáló határozati javaslatot terjesztett elő. A népgyűlés természetesen az összes határozati javaslatokat elfogadta és minden jelentősebb momentum vagy zavaró mozzanat nélkül végződött azzal, hogy egy megszokott népgyűlési fináléval, hogy egy feminista bölgy a nők választójogáról akart beszélni, de nem engedték szóhoz jutni a szó-lásszabadság nagy diosóságára.

— Eljegyzések. *Gyulai Vilmos*, az Arnheim-pénzszekrénygyár igazgatója eljegyezte Budapesten *Trebitscher Gyula* bankfőtisztviselő leányát, *Mariskát*.

Kertay Viktor Gyula m. kir. pénzügyi fogalmazó a szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság-nál, eljegyezte *Távoly Mancika* okl. tanítónőt, néh. *Távoly Gyula* dr., volt m. kir. honvédered orvos és özvegye szül. *Fazekas Irma* leányát Egerben. (Minden külön értesítés helyett.)

Megnyilt

György Menyhért és Társa

Telefon szám 855.

női felöltők áruháza

Telefon szám 855.

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minoriták templomának bejáratával szemben.

Óriási választék a lelegegánsabb angol újdonságokban, eredeti modellek női és leánygyermek felöltőkben feltűnő olcsó, szigorúan szabott árakban.

3751

Mértékutáni rendelések gyorsan elkészítetnek.

Vidékre választékot küldünk.

MODERN

adás-vételi, lakásközvetítő és incasso iroda Aradon, Fábian utca II. emelet.

Közvetíti ugy helyben, mint vidéken birtokok, házak, háztelkek, villák, szőlők, ipari és kereskedelmi üzletek, valamint ipari termékek, stb. adásvételét gyorsan és megbízhatóan.

Incasso elfogadja kereskedők, iparosok, egyházak, egyesületek, szövetkezetek, otthonok és asztaltársaságok számláik és nyugtáinak beszedését, valamint privát váltókat leszámítolva végett.

Lakásokról, üzlethelyiségekről, burokozott szobákról, csekély díjazásért 8 hónapig érvényes pontos nyilvántartás vezetetik, mely által ugy a lakáskiadónak, mint a lakáskeresőknek eddigi gondjaik megszűnnek, ha lakások iránt a fenti irodában tudakozódnak.

Az iroda mindenféle adás-vételi megbízást gyorsan eszközöl.

Ügynökök, ügyes és szolid üzletszerzők ugy helyben, mint vidéken jutalék mellett felvétetnek. 3850

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

o l a d ó.

ALAPITTATOTT 1889.

Várholt László

uri és női cipész Arad, Weitzer János-utca 3. sz. (Minorita-palota)

Elvállalja minden e szakba vágó legújabb divatszerinti

férfi-, női- és gyermek-cipők

készítését fájós lábakra is, pontos kivitelben, jutányos árért. Készít továbbá bármely fegyvernemhez tartozó önkéntes urak részére előírásos cipőket a legjobb minőségű bőrből. Ortopéd-cipők és vidéki megrendelések 24 óra alatt készülnek. A lugosi honvédeztudományi tisztkarának szállítója. B. pártfogást kér 3851

VÁRHOLT LÁSZLÓ.

Kereskedőknek és iparosoknak fontos!

Az „Aradi Bevásárlási Utmutató“

1911. augusztus hó végén 10 ezer példányban jelenik meg. Az iskolai beiratások alkalmával több ezer idegen fordul meg Aradon és olvassa az

„Aradi Bevásárlási Utmutató“-t,

amely felkarolja mindazon forrásokat, ahol az iskolaév kezdetén szükséges különféle tárgyak és cikkek a legjobb kivitelben és a legelőnyösebben szerezhethők be.

Az „Aradi Bevásárlási Utmutató“

augusztus hó 31-én, szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án **tízezer** példányban ingyen lesz szétosztva a pályaudvarokon a vonatok érkezésekor, valamint az összes aradi iskolák kapui előtt.

Az „Aradi Bevásárlási Utmutató“

részére hirdetések felvétetnek az **ARADI KÖZLÖNY** kiadóhivatalában (József főherceg-ut 22. Telefon 151.) Kivánatra a hirdetés felvétele végett a kiadóhivatal megbízottját elküldi.

Az „Aradi Bevásárlási Utmutató“

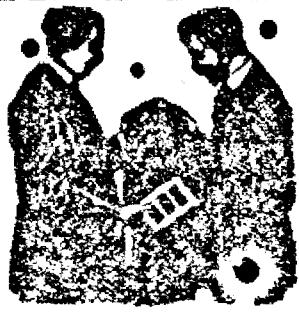
kiadóhivatala.

Uj uri szabó-üzlet megnyitás!

Gianotti Nándor

Arad, Deák Ferencz-utca 8.

A legmodernebb igényeknek megfelelő **urisabó-üzletet nyitottam**, hol midennemü izléses és olcsó ruhák a legrövidebb idő alatt készíttetnek, u. m.: szalon, sport, katonai és diszmagyar ruhák. Szakképzettségem folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelhettek. Ezen előnyös kiszolgálásra való tekintettel kérem a n. é. közönség szives pártfogását, kiváló tisztelettel **Gianotti Nándor**, polgári és egyenruha szabó. 3675

Brünniszövetek

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári árakon kaphatók.

ETZLER és DOSTAL cégnél
BRÜNN 41. 6804

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítja. Ha direktre a gyárból veszi a fogyasztó ezen szükségletét, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta válogaték megtekintésére bérmentve küldünk.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém jóbarátaimat és a nagyközönséget tisztelettel értesíteni, hogy a

Szt. Pál-utca 10. szám alatt levő Erdélyi kávéházat

megvettem és nem kimélve semmi anyagi áldozatot teljesen modernül átalakítottam. Főelvem lesz, hogy igen tisztelt vendégeimet elsőrendű italokkal, szolid és figyelmes kiszolgálásom mellett legjobban kielégítek.

Kitünő hideg Büffet. — Naponta elsőrendű Cigányzene.

Szives pártfogást kér kitünő tisztelettel

3903

Balázs Antal kávész.

Ne mulassza el!

mielőtt óra- és ékszer-

szükségletét beszerezné

felkeresni véteknény-

szert néki!

Vogel László

műorás és ékszerész üzletét.

Veszek zálogcédulát,

őrt aranyat vagy más

tárgyakra becserélem.

Arad, Weitzer János-u. 6.

Uj leányiskola-épület.

Telefon 854.

Telefon 854.

Ujjonnan átalakított fűszerüzlet.

Van szerencsém a t. vevő közönség szives tudomásra hozni, hogy

fűszer- és csemege üzletemet

ujjonnan átalakítottam.

Üzletemben fűszer, csemege és legjobb minőségű rum, tea, cognac és ásványvizek kaphatók. Gyors és pontos kiszolgálással jövőben is azon leszek, hogy a legfrisebb áruval t. vevőimnek szolgálhassak.

Kézpénzfizetésnél 2% pénztári jutalékot adok.

A közönség további szives pártfogását kéri kitünő tisztelettel

3909

PAPLITZKY ANTAL

fűszer és csemege kereskedő Arad, Tökölly-tér.

Telefon 854.

Telefon 854.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezésekre

csillárokkal

együtt kedvező fizetési feltételek mellett szerel és szállít

KOCH DÁNIEL

villamoscsesze és telefonberendezéselválalata Arad, Deák Ferencz u. 42.

561—1911. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke az Erzsébet-utcában létesítendő esővíz csatorna elkészítése iránt f. évi augusztus 28-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, k. ipara gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkálatok teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 óráig nyújtandók be. Az elkészett, vagy szabálytalan ajánlatok nem vételnek figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 1 koronáért kapható, miután az egységárak és végösszegek pontos beírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bányapénznek a városi pénztárba való letételét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkálatokhoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közegei ellenőrzésének veti magát alá.

Használt

Ólom

megvételre kerestetik

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak honctői (gurahonci) Cementgyára

portland cementet akadálytalanul és pontosan szállít, a minőségért felelősséget vállal.

Megrendelések intézendők

3820

Kneffel Károly és Fia

céghez Arad, Boros Béni-tér 2. szám.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bányapénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fenntartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevő ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenne: jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másoknak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja társai nevében, a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kiteendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kiteendő, hogy az ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük, nemkülömben pótajánlatokat sem.

Arad, 1911. évi július hó 31-én.

A gazdasági szék.

Ezen rovatban minden nap egy-egy érdekes hírt közlünk, melyek a városi és megyei hírek közül kerülnek ki. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vasnapi hirdetés 100 fillér. A hirdetés a kiadóhivatalban kerül elhelyezésre.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 15. sz.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Beosztás: 257. sz.

Apró hirdetések felvételére a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útványon küldendők — a szelvényen a névvel ellátva — avagy levélbélyegekben. Tudakozásunk a hirdetés néma mindenkor készen áll. Levélben megkeresésnél. (A jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válaszbélyeg csatolással. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítandó. Minden nap 4 fillér, vasnapi hirdetés 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vasnapi hirdetés 100 fillérrel kivált szavak a kéziratos stílusban jelszavak. Az apró hirdetések 4-6 óráig tartanak. A hirdetés a kiadóhivatalban kivételre díjazással megismerkedni. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

Zálogházból
kiváló arany, ezüst- és gyémánt-ékszereket vesz el a Farkas Streicher Arad, Tököly-tér 1. 2974

VÉTEL ÉS ELADÁS.

10 koronától kezdve
férfi flúz, bokszip cipő kapható Aradi Cipészek Termelő Szövetkezeténél Szabadság-tér 15. Bizomány raktárak Csormón és Piskin. 3451

Ritka alkalom
alig használt valódi Heim-féle Neidinger kályha, mely nagyobb lakást is fűthet legalább 50% tüzelőanyag megtakarításával, elköltözés miatt sürgősen eladó. Ugyanott mindennemű butorok, zongorák és egyéb árúk saját száraz raktárhelyiségben beraktározatnak. Kiváncra elöllegek is nyújtatnak vagy csekély díjazás mellett eladnak. Díszes üzleti állványok is kaphatók Rubinstein Móránál, butorszállító Minorita-palota. 3918

Olcso bevásárlás!
Ha olcsó és jó szifát akar venni, akkor keresse fel Mandi Károly szifája és rosta készítő Vörösmarty-utca 3. (Szinházszal szemben.) 3723

Heti munkálapok, és könyvecskék.
A zsebkönyvecskék erős vászonkötésben, javított új, célszerű vonalozással 1 koronáért, puha vászonkötésben 60 fillérért kaphatók Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében, Andrassy-tér 16. Telefon 517. 555

Vásároljon
ottan, hol a legjobbat olcsón veheti, ez csakis Klein József Arad, Petőfi-utcai cipő üzletében lehetséges, hol úgy saját gyártmányu, mint valódi amerikai formájú cipők nagy választékban kaphatók. Városi és megyei telefon 826. szám. 3725

A világhírű amerikai
„Vera” cipők Aradon egyedül Buchsbaum és Társa cégnél szerkeszthetők be, kinek sikerült az egyedárusítást urak, hölgyek és gyermekek részére megszerezni. 1921

Mosó dalain blonok
1.45 árban minden színben és nagyságban kaphatók Hoffmann Sándor cégnél. Arad, színház épület. Vidéki rendelésnél szín és bőség megjelölése elegendő, meg nem felelés esetén kicserélteik. Úgyes kirakat rendező segéd ajánlatát kérem. 1941

Csemegeszőlőt
mézédessé, legjobb fajtaból, 5 kilós kosárral 3 koronáért szállít Popovics, Siklós (Aradmegye.) 3967

Tűzifa hulladék,
száraz félölenként 7 K-ért kapható Dengl fatelep, Kossuth-utca végén. 3476

Iskolakönyvek
a legújabb kiadásban, a tanteszületék által előírt író és rajzszerek, valamint az összes iskolai cikkek előnyösen szereshetők be Pichler Sándor könyv-, papír- és írószerekkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. 2551

Tea törmelék
finom, zamatos logolcsóbban Vojtek és Weisznál. III-3329

12 lóerős
könnyen kijavítható gőzgép jutányosan eladó. Ugyanott öreg kázan ócskavasként eladó. Arad, Katalin-fürdő. 3969

Pilás garnitúra,
szalonasztal és különféle butorok olcsón eladnak Kölcsey-utca 9. sz. I. em. 3. ajtó. 3948

Csemegeszőlő
kiváló fajta 5 kig. 2 K. 50 fill. nagyban, kedvező feltételek mellett. Soltz Gyula Arad, Zsidó temető-utca 5. 3973

Két jó, erős
fiatal, hintó elé való lovat, esetleg kocsit és teljes felszerelést keresek megvételre. Ajánlatokat „Fogat” címen a kiadóhivatalba kérek.

Rum compositio
jó házi rum előállítására Vojtek és Weisznál. III-3329

ÜZLETEK.

Kiadó nagy üzlethelyiség
Tököly-tér Tabakovits házában lévő nagy saroküzlethelyiség, az utcára hat tágas nyílással, pincehelyiséggel együtt azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 3505

Csinosan berendezett
fűszer- és terményüzlet, hol ital-kimérés is van, állásbemenés folytán azonnal átadó. Demeter-utca 107. alatt. Értekezés délben.

Csormón
a főtéren, a piac gócpontján, egy üzlethelyiség pékség és mészárszéknek alkalmas, lakással együtt 1911. október 1-től kiadó. Bővebbet Morár Aronnál Csormón. 3910

KÜLÖNFÉLE.

Két leánygyermek
teljes ellátásra felvétetik, özvegy urinónél. Ugyanott zongora oktatásban is részesülhetnek. Cim a kiadóhivatalban. 3412

Allami tisztviselő
előkelő izr. uri családnál teljes ellátást keres. Külön szoba nem kívánatik. Ajánlatok e lap kiadóhivatalában. 3945

2 pincehelyiség
műhelynek vagy raktárnak azonnal kiadó, az utcára két bejárat van Hassinger-u. 5. 3968

Intelligens izr. családnál
iskolás gyermekek teljes ellátásra felvétetnek Boczkó-utca 10. 3808

Özv. urinő
elvállal egy intelligens kisleánykát teljes ellátásra. Cim a kiadóhivatalban. 3830

Szülők figyelmébe!
Uri gyermekek elsőrangú ellátásba részesülnek. Tágas, higiénikus lakás a Lyceum közelében. Cim e lap kiadóhivatalában. 3920

Herkules 3881
Motor tűzifa fűtőrendszeri vállalat Arad, Kossuth-utca 64. Telefon 658. Elvállal legmodernebb gépeivel tűzifának házaknál való fűrészelését, hasítását és behordását legolcsóbb árak mellett. Sürgős esetekben módunkban áll 1 waggon fát 2 óra alatt teljesen bevégezni.

Teljes ellátást
és gondos felügyeletet kaphatnak iskolás gyermekek uri családnál az összes iskolák közelében. Özv. Kohn Lajosné, Chorin Aron-utca 2. szám. 3524

Női Iskolák,
hajtják, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. III-3329

2 iskolás gyermek
teljes ellátást nyer Hal-tér 7. sz. 3972

Épület és díszműbádogos
munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken Diamant Jenő Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben.) 3681

Iskolakönyvek
tartós bekötésű szolid árak mellett vállalja az Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészete József főherceg-ut 32.

Csillárok,
Villamos felszerelések legolcsóbban
Diamant-nál
Atzél Péter-utca 2. (Aradban)

Biztosítom, hogy nem bánja meg

ha finom 14 karátos arany ékszer, zseb és modern hárfa ütő inga-órát akar venni, vagy javíttatni, ha felkeresi

ZINNER VILMOS

3102
műorás és ékszerész Üzletét Forray-u. Szabadság-téri sarok-épületben.

10662/1911. sz.

Hirdetmény.
Közhirre tesszük, hogy az 1911. évre elkészített föld és házbéradó után eső általános jövedelmi pótdadó kivetési lajstrom f. évi augusztus hó 21-től a város adóhivatalánál 8 napi közszemlére van kitéve. Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásukat és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adó-nemmel már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatnak meg, adótartozásukat az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi adóhivatalnál előterjeszthetik.

Arad, 1911. augusztus 18.
A városi adóhivatal.

Husserl Manó

Arad, Szt.-Pál-utca 11. sz. Telefon 348. szám.

Csatornázás és vízvezeték szerelő bádogos. Készítmö-dern butor veret. Fém-csiszolás, galvanizálás. (Nikkelezés, vörös és sárga rezezés, horgonyozás, ónozás, aranyozás, ezüstözés.) 3841
Galvanoplasztikai munkák

3322-3330

Ezen rovatban minden szó egy-
eseri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 22.
Kiadóhivatali telefon: 184. sz.
Szerkesztőség: 387. sz.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szövegen a névvel ellátva — vagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő levélbeli megkeresésnél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, az esetben, válaszbélyeg csatolással. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a közzététel előtt húszszorosra jelszámok. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali hivatalra díjtalanul megérkező. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettség semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

HÁZASSÁG.

Férjhez menne

földbirtokos 21 éves leánya 250,000 korona vagyonnal, továbbá sok száz vagyonos magyar, német, orosz és amerikai hölgy stb. Komoly szándéku urak (vagyon, vallás, foglalkozás mellékes) azonnal teljesen díjmentes felvilágosítást kapnak. 3872 L. Schlesinger, Berlin 18.

LEVELEZÉS.

„Kálmán“ 3966

Levele van főpostán. Restanto.

Egy kísérlet

elegendő hozzá, hogy a „Mimosa“-tej-crém csodás arcfinomító hatásáról meggyőződjön. Egy tégely ára 1 korona. Egy drb. szappan 70 fillér. Hánzu Nestor, Vöröskereszt Drogeria. 3621

Traffiküzlet tulajdonosnő-nek

levele van a „Közlöny“ kiadóban, sziveskedjék átvenni és választ adni. 3965

Női kezek

ápolására legjobbak Vojtek és Weisz kézfinomítója. III-3329

Véletlen.

A virágnak... Megértettem. Levelet várom. Küldje a hivatalomba délelőtt. Ha személyesen hozná el, még kedvesebb volna. P-I 5059

Mindent lehet

még a dohányzást is könnyen nélkülözhetjük, ha Menthol-cigarettát veszünk. Egy drb. 1 kor. 20 fill. Hánzu Nestor, Vöröskereszt Drogeria. 3621

B. R.

Látta, hogy mennyire vigyáztak reánk? Kérem, legyen óvatos. Egy elhárított lépés boldogtalanná tehet egész életemre. Legálább egy hétig ne mutatkozzék. 5058

Orvosi előírásnak

megfelelő kötszerek, szülészeti cikkek és gummiáruk legjobb szerzési forrása Hánzu Nestor, Vöröskereszt Drogeria. 3621

Gondviselés!

Találkozásunk óta folyton önre gondolok. Talán elitél, de nem tehetek másképp. Keressen feldélélőtt 11 és 12 óra között. Adria. 5057

ALKALMAZÁST NYER.

AKINEK alkalmazottra van szüksége, a leggyorsabban ér el eredményt, ha az Aradi Közlöny apró hirdetéseihez „Alkalmazást nyer“ című rovatában hirdet.

Gyúlat házi kenyér

sütőde üzletében (Tököl-tér 8. sz.) elárúsító leány kerestetik. Románul tudó előnyben részesül. 3875

Üzleti szolga

ki írni, olvasni tud, felvétetik Vojtek és Weisz cégnél. 3869

Női szabóságokhoz

azonnal felvételnek ügyes férfi segéd, aij és derék varrónők, magas fizetéssel. Varga Kálmán, Atzél Péter-utca 2. 3917

Kerések

egy mindenest cselédet azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

Kovács kerestetik,

ki a gazdaságban mindenféle kovács munkát szakértelemmel végez: Bővebbet Holländer Sámuel birtokos, Csermő. 3371

Jó erkölcsű fiú

elsőrangú ékszerészhez fizetéssel tanoncnak felvétetik. Petőfi-utca 19. sz. 3868

Parádés kocsi

kerestetik, kinek uraságtól jó bizonyítványai vannak, adja le címét a kiadóhivatalba. 3947

ALKALMAZÁST KERES.

ÁLLÁST KERESŐK!
Ha állást keres, hirdessen az Aradi Közlöny „Alkalmazást keres“ című rovatában. Az eredmény biztos.

Franciánul,

németül, olaszul, angolul, románul, magyarul beszélő művelt fiatalember foglalkozást keres magánvállalatnál. Megkereséseket „Kötő levelező“ jellege alatt a kiadóhivatalba kérek. 3961

OKTATÁS.

Képezdel tanfolyamot

nyit szeptember 1-én okleveles felső nép- és polg. isk. tanítónő felsőbb leányiskola vagy polg. iskola négy osztályát jó sikerrel végzett tanuló részére. Bővebb felvilágosítás nyervehető a délutáni órákban. Cim a kiadóhivatalban. 3988

Izr. Internátus

Arad, (Chorin Áron-utca 1. sz.) Az intézetbe a jövő tanévre még egy pár gyermek felvétetik. Prospektussal készséggel szolgál az igazgatóság. 3897

Középszkolai tanulók

sikeres oktatására vállalkozom. Tanítok latin-, francia-, német-, olasz-, angol-, román-nyelveket; zongorát hegedűt elméletileg, gyakorlatilag. Megkereséseket „Nyelvész“ jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 3962

Német, francia nyelvet,

tantárgyakat tanít polgári iskolai tanítónő. Értekezhetni Ilona-utca 4. szám alatt, a délutáni órákban. 3788

Okl. tanítónő

magántanulókat előkészít és privát-órákat is ad. Ugyanott pedálos, alig használt Schunda cimbalom eladó. Cim a kiadóban. 3797

Ha hull a haja,

használjon magyar haj-perolint, Vojtek és Weisz-tól. III-3329

KIADÓ LAKÁS.

Egy butorozatlan

utcai szoba erkélylyel, a törvényszék mellett azonnal kiadó. Ügyvédi irodának kiválóan alkalmas. Cim a kiadóhivatalban.

Teleky-utca 20. sz.

elegáns 4 szobás földszinti lakás fürdőszobával, villanyvilágítással, november 1-re kiadó. Bővebbet: Zeiner Ignátnál, Teleky-utca 22. szám. 3801

Két szoba

és fürdő-szobából álló elegáns garcon lakás Rákóczy-ut 30. sz. kiadó. 3932

November 1-től

több 3, 2 és 1 szobás lakások Kasza-utca 6. és 7. szám alatt kiadók. Bővebbet ugyanott. 3899

Két szoba, konyha,

kamrából álló modern udvari lakás különálló. November hó 1-ére kiadó. Bővebbet Deák Ferenc-u. 22. 3856

Modern lakások.

Az aradi szerb egyházközség Szent István-utcai új II. emeletes bérházában több 3-4 szobás modern uri lakás november 1-től kiadó. Minden egyes lakás teljesen elkülönítve, villany és gázvilágítással, gáz fürdőkályhakkal estlingeni redőnyös ablakok és tölgyfa padlattal stb. Ugyanott egy nagyobb pince kiadó. Közlelbi felvilágosítással szolgál Zsupánszky Sztankó esperes, (Koszoru-utca 3.) Tabakovits Emil, Tököl-tér 2/a. 3914

4 szoba,

elő- és fürdőszobából és minden hozzátartozóból álló lakás Batthyányi-u. 33/a. sz. alatt november 1-től kiadó. Bővebbet a házamesternél. 3785

2 szoba

és fürdőszobából álló utcai garcon lakás a Faragó-házban Széchenyi-u. 7. sz. földszint, november 1-től kiadó. Bővebbet az Aradi első takaréknál. 3785

A Tököl-tér melletti

Lujza-utcában emelt kétemeletes házban, modern háromszobás lakások november 1-ére kiadók. Bővebbet Bem-u. 3. alatt. 3420

Deák Ferenc utca

39. sz. házban egy 3 szobás udvari modern lakás minden hozzátartozóval november 1-re, esetleg előbb is kiadó. 3786

Csinosan berendezett,

különbejáratu szoba, ur, hölgy esetleg családnak 1-re kiadó. Hal-tér 7. szám. 9732

Kiadó

ujjonnan renovált csendes házban 2 szobás lakás, gyermektelen családnak. Szent Péter-tér 6. sz. 3941

Elegánsan berendezett,

különbejáratu butorozott szoba, szeptember hó 1-re kiadó. Rákóczi-utca 4. 3950

INGATLAN.

Eladó

kiszentmihályi főúton egy két beltelkes sarok-ház. Bővebbet Kis-szentmihály 73. szám. 3775

Urasági szőlő eladó f

Szeged város közelében, mely évente 40,000 koronát jövedelmez. Bővebbet megbizottam. Postafiók 16. szám Csanádpalota. 3859

Eladó ház.

Kurticsi-ut 21-22. sz. ház eladó, mely áll 2 lakás, üzlethelyiség, pince, nagy szőlő, gyümölcsös és konyhakertből. Értekezhetni, Török Gábor-utca 17. sz. 3900

Kerékpáros Gyorsfutár Vállalat ::
Telefon 848.
Iroda: Deák Ferenc-utca 30. szám.
(Fábián-utcai oldalon.) 3445